

Osallistuvan budjetoinnin toteutuminen kaupunkiympäristön toimialalla

2020

Kaupunkitarkastaja Kalle Puttonen ja Aija Kaartinen

Sisällys

1	Arvioinnin taustatiedot.....	3
1.1	Arvioinnin tavoite ja laajuus.....	3
1.2	Arvioinnin kohde ja taustatiedot.....	4
1.2.1	Osallistuva budjetoinnin ensimmäinen kierros.....	6
1.3	Arviointikysymykset ja -kriteerit.....	10
1.4	Arvioinnin aineistot ja menetelmät.....	11
2	Havainnot.....	12
2.1	Toteutettiin hankkeet kaupungin linjausten mukaisesti?.....	12
2.1.1	Toteuttamisprosessin vaiheet ja tavoitteet.....	12
2.1.2	Suurin osa hankkeista valmistuu aikataulussa.....	16
2.1.3	Hankkeet valmistuvat pääosin budjetissa.....	19
2.1.4	Puutteellinen esisuunnittelu, henkilöresurssit ja kireä aikataulu haasteina	23
2.1.5	Osallistuva budjetointi on vaikuttanut toimialan prosesseihin.....	26
2.1.6	Hankkeita on seurattu ohjausryhmissä.....	27
2.1.7	OmaStadi -seurantisivut eivät pysyneet ajan tasalla.....	30
2.2	Stadiluotsit osallistuvan budjetoinnin hankkeissa.....	36
2.2.1	Stadiluotsien tehtävät.....	36
2.2.2	Stadiluotsien yhteistyö toimialan ja kaupunkilaisten kanssa.....	37
2.2.3	Starttiraksat osallisuuden toteutumisen turvaajana toteutusvaiheessa.....	38
2.3	Onko kaupunkilaisia osallistettu hankkeiden toteuttamiseen.....	41
2.3.1	Alkuperäisen suunnitelman tehneitä kaupunkilaisia osallistettiin.....	41
2.3.2	Vähemmän aktiivisia ryhmiä ei ole pyritty osallistamaan hankkeiden toteutukseen.....	45
2.3.3	Viestintä painottui sosiaaliseen mediaan.....	46
3	Johtopäätökset.....	51
	Lähteet.....	54
	Liitteet.....	56

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

1 ARVIOINNIN TAUSTATIEDOT

1.1 Arvioinnin tavoite ja laajuus

Arvioinnin tavoitteena on tarkastella osallistuvan budjetoinnin toteutumista kaupunkiympäristön toimialalla. Osallistuva budjetointi on toimintatapa, jossa kuntalaiset otetaan mukaan keskustelemaan, suunnittelemaan ja tekemään päätöksiä yhteisten verovarojen käytöstä.¹

Arviointi rajautuu Helsingin kaupungin vuonna 2018 aloittaman osallistuvan budjetoinnin hankkeiden toteuttamiseen kaupunkiympäristön toimialalla ja kohdistuu ajallisesti toteuttamisvaiheeseen, joka alkoi äänestystulosten hyväksymisestä 31.12.2019. Arvioinnissa ei tarkastella osallistuvan budjetoinnin kaupunkitasoista prosessia kokonaisuutena, vaan vain niiltä osin kuin se liittyy nimenomaan osallistuvan budjetoinnin toteuttamisvaiheeseen kaupunkiympäristön toimialalla. Osallistuvan budjetoinnin ensimmäisestä kierroksesta kaupunkitasoisena kokonaisuutena on vuonna 2020 ilmestynyt loppuarviointi.²

Arvioinnin kohteena on kaupunkiympäristön toimialan vastuulla olevien 29 osallistuvan budjetoinnin hankkeen toteuttaminen. Näistä muutamaa hanketta on toteutettu yhteistyössä kasvatuksen ja koulutuksen- ja kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan kanssa.

Kaupunginkanslia ja sen viestintäosaston osallisuus ja neuvonta -yksikön toiminta on myös niiltä osin arvioinnin kohteena, kun se liittyy kaupunkiympäristön toimialan vastuulla olevien osallistuvan budjetoinnin hankkeiden toteuttamisen ohjaukseen, näistä hankkeista viestimiseen sekä hankkeiden seurantaan. Yksikön vastuulla on myös ohjelmistoalusta, jolla on pyritty mahdollistamaan osallistuvan budjetoinnin seurantaa, viestintää ja vuorovaikutusta hankkeiden vastuuhenkilöiden ja kaupunkilaisten välillä.

Kanslian osallisuus ja neuvonta -yksikössä toimivilla stadiluotseilla on ollut kaupunkiympäristön toimialalla toteutettaviin hankkeisiin liittyviä tehtäviä, joten heidän toimintansa on tältä osin arvioinnin kohteena. Stadiluotsit ovat Helsingin eri suurpiireille nimettyjä yhteyshenkilöitä, joiden tehtävänä on antaa kaupunkilaisille tietoa, ohjausta ja neuvontaa osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista kaupungin toimintaan. Stadiluotsien tehtävänä on myös toimeenpanna ja kehittää osallistuvaa budjetointia

¹ Kuntaliitto 2017 Osallistuva budjetointi kunnissa ja maakunnissa, 4.

² Helsingin kaupungin osallistuvan budjetoinnin loppuraportti. OmaStadi 2018–2020.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

yhteistyössä kaupungin toimialojen kanssa sekä huolehtia osallistuvan budjetoinnin yhdenvertaisesta toteutumisesta heidän vastuullaan olevilla alueilla.³

Osallistuvan budjetoinnin toteuttamisvaihetta voi pitää onnistuneena, jos suunnitelmien toteuttaminen johtaa tuloksiin, joita kaupunkilaiset ovat toivoneet.⁴

1.2 Arvioinnin kohde ja taustatiedot

Kaupunkistrategian mukaan Helsinki vahvistaa asemaansa osallisuuden ja avoimuuden edelläkävijänä. Tavoitteena on, että asukkaat ja yritykset luottavat kaupungin toimintaan, että heidän todellinen vaikutuksensa toimintaan vahvistuu ja että modernit osallisuuskäytännöt parantavat väestöryhmien välistä ymmärrystä, yhdenvertaisuutta ja palvelujen laatua. Kaupunkistrategiassa todetaan, että kaupunki edesauttaa dialogia sekä aktivoi heikommassa asemassa olevia osallistumaan. Asiakas on aina osallinen omassa palvelussaan. Helsingin kaupungin toimintaa velvoittaa lisäksi kuntalain 22 §, jonka mukaan kunnan asukkailla ja palveluiden käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Kuntalain mukaan valtuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen mahdollisuuksista. Laissa annetaan joitakin esimerkkejä sellaisista keinoista, joilla osallistumista voidaan edistää, mutta kunnat voivat itse päättää sopivista keinoista.⁵

Osallisuus- ja vuorovaikutusmallin lähtökohtana toimivat osallisuuden periaatteet. Ne on määritelty hallintosäännössä, joka vahvistettiin kaupunginvaltuustossa 16.11.2016 § 291. Osallisuuden periaatteiden mukaan hyödynnetään yksilöiden ja yhteisöjen osaamista ja asiantuntijuutta, mahdollistetaan omaehtoinen toiminta ja luodaan yhdenvertaiset osallistumisen mahdollisuudet kaupunkilaisille. Helsingin kaupungin ja kaupunkiympäristön toimialan osallisuussuunnitelmien tavoitteena on lisätä kuntalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa toimialan ja kaupungin toimintaan.⁶

Osallisuus- ja vuorovaikutusmalliin kuuluu kymmenen erilaista tapaa kaupunkilaisille, yrityksille ja yhteisöille osallistua ja vaikuttaa kaupungin toimintaan. Nämä ovat alueellinen osallisuus, osallistuva budjetointi, toimialojen osallisuustyö, vapaaehtoistoiminta, kaupungin tilojen käytön avaaminen, avoin data, vaikuttajatoimielimet, aloitteet ja palautteet sekä digitaalinen osallisuus.

³ <https://www.hel.fi/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/osallistu-ja-vaikuta/vaikuttamiskanavat/osallisuus-ja-vuorovaikutusmalli/Stadiluotsit/>. Luettu 13.11.2020.

⁴ Laulainen 2019, 76.

⁵ Maailman toimivin kaupunki. Helsingin kaupunkistrategia 2017–2021, 5; Kuntalaki 410/2015, 22 §; <https://www.kuntaliitto.fi/osallistuminen-ja-vuorovaikutus/demokratia-ja-osallisuus/kuntalaisten-osallistuminen>.

⁶ Helsingin kaupungin hallintosääntö 16.11.2016 (viimeisin päiväys 26.3.2020); Kaupunkiympäristölautakunta 4.12.2020 § 628 liite, Kaupunkiympäristölautakunta 4.12.2020 § 628 liite; Osallisuussuunnitelma 2019–2021 Kaupunkiympäristö; Helsingin osallisuusmalli 2018 yleisesitys. Saatua Helmi-intranetistä.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (JulkL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Kaupunkiympäristön toimialan osallisuussuunnitelma vuosille 2019–2021 on laadittu ja vahvistettu kaupunkiympäristönlautakunnassa 4.12.2018 § 34. Osallisuussuunnitelma pitää sisällään kuusi eri kokonaisuutta. Osallisuussuunnitelman kokonaisuudet ovat:

- Kaupunkilaisten tiedon ja osaamisen hyödyntäminen
- Yhdenvertainen kaupunkilaisten osallisuus
- Alueellinen vaikuttaminen
- Kaupunkilaisten omaehtoinen toiminta
- Asioinnin asiakaskeskeisyys
- Osallisuutta tukevat rakenteet⁷

Kaupunkiympäristön osallisuussuunnitelmassa 2019–2021 käydään edellä mainitut kohdat tarkemmin kokonaisuuksittain läpi. Kaupunkiympäristön osallisuuden kärkihankkeisiin kuuluvat hiilineutraali Helsinki ja osallistuva budjetointi.

Arvioinnin tarkoituksena on selvittää, miten kaupunkiympäristön toimialan kärkihanke osallistuvan budjetoinnin toteuttaminen on onnistunut. Kärkihanke on osallisuuden toteuttamisen kannalta toimialan tärkeimpiä, ja sen tarkoituksena on mennä palvelukokonaisuuksien läpi ja koskettaa koko toimialaa.⁸

Helsingin kaupungin talousarviossa 2020 todetaan kaupunkiympäristön toimialan palvelujen ja tuotantotapojen kehityksestä vuosina 2020–2022, että strategiaohjelman mukaisesti osallisuuden ja vuorovaikutuksen rooli kasvaa asiantuntijatyössä. Talousarviossa nostetaan esille, että uutena osallistumistapana toteutetaan vuosittain osallistuvan budjetoinnin kokonaisuus, joka edellyttää uusien, toimintasuunnitelman ulkopuolta tulevien hankkeiden nopeaa ja ketterää koordinoitua, suunnittelua ja toteuttamista.⁹

Osallistuvan budjetoinnin tavoitteena on lisätä valmistelun ja päätöksenteon avoimuutta sekä vuorovaikutusta kaupunkilaisten, viranomaisten ja päättäjien välillä ottaamalla kaupungin asukkaat mukaan julkisen talouden suunnitteluun. Kaupunkilaiset pääsivät osallistumaan ja vaikuttamaan osallistuvan budjetoinnin toteuttamiseen OmaStadi-verkkopalvelun/ohjelmistoalustan kautta.¹⁰

Osallistuvan budjetoinnin budjettiehdotusten tuli olla kaupungin arvojen mukaisia ja edesauttaa kaupungin strategian toteuttamista sekä olla kaupungin toimivallan puit-

⁷ Kaupunkiympäristölautakunta 4.12.2020 § 628 liite, Osallisuussuunnitelma 2019–2021 Kaupunkiympäristö.

⁸ Kaupunkiympäristölautakunta 4.12.2020 § 628 liite, Kaupunkiympäristön osallisuussuunnitelma 2019 – 2021.

⁹ Helsingin kaupungin talousarvio 2020, 197.

¹⁰ Kaupunkilaisten äänet osallistuvassa budjetoinnissa, Helsingin kaupungin osallistuvan budjetoinnin äänestys 2019.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

teissa toteutettavia. Osallistuvan budjetoinnin ehdotusten tarkoituksena oli lisätä kaupunginosien toimivuutta, viihtyisyyttä, elinvoimaisuutta ja turvallisuutta. Tavoitteena oli kehittää paikallista yhteisöllisyyttä alueen lähtökohdat ja voimavarat huomioiden.¹¹

Osallisuuden ja avoimuuden toteuttamiseen liittyy paljon lainsäädäntöä, joka kaupungin pitää huomioida muun muassa osallistuvan budjetoinnin toteuttamisessa. Kaupunkilaisilla ja palvelunkäyttäjillä on erilaisia osallistumisoikeuksia. Kaupunginhallitus on huomionnut kuntalain 26 §:n mukaisen nuorten osallistumisen ja vaikuttamisen, kuntalain 27 §:n ikääntyneen väestön osallistumisen ja vaikuttamisen ja kuntalain 28 §:n vammaisten henkilöiden osallistumisesta ja vaikuttamisesta. Kuntalaisilla, mukaan lukien nuorilla, on myös hallintosäännön mukaan aloiteoikeus ja oikeus aloitteiden käsittelyyn. Aloitteen tekijälle on lisäksi annettava hänen tarvitsemansa tiedot.¹²

1.2.1 Osallistuva budjetoinnin ensimmäinen kierros

Helsingissä aloitettiin osallistuvan budjetoinnin (OmaStadi) hanke ensimmäistä kertaa vuonna 2018. Hanke oli vuonna 2020 arviointia laatiessa edennyt toteuttamisvaiheeseen, joka on tämän arvioinnin kohteena. Vuonna 2018 alkaneeseen osallistuvan budjetoinnin prosessiin viitataan Helsingissä osallistuvan budjetoinnin ensimmäisenä kierroksena.

Kaupunginhallitus hyväksyi 1.10.2018 osallistuvan budjetoinnin toteutusperiaatteet vuosille 2018–2019. Ne koskevat myös tässä arvioitavaa toteuttamisvaihetta, joka alkoi pormestarin vahvistettua äänestystulokset 31.12.2019. Toteuttamisvaihe ajoittuu pääosin alkuperäisen suunnitelman mukaisesti vuodelle 2020, mutta muutama hanke jäi vuonna 2021 toteutettavaksi.¹³

Kaupunginhallitus oli arviointia toteuttaessa hyväksynyt uudet osallistuvan budjetoinnin toteutusperiaatteet 4.5.2020. Ne koskevat osallistuvan budjetoinnin toista kierrosta, joka ajoittuu vuosille 2020–2021. Osallistuvan budjetoinnin toinen kierros on rajattu tämän arvioinnin ulkopuolelle.¹⁴

Osallistuvan budjetoinnin ensimmäistä kierrosta koskevien toteutusperiaatteiden mukaan toteutuksessa piti pyrkiä kiinnittämään erityisesti huomiota syrjään jäävien ryhmien osallistumisen tukemiseen. Periaatteiden mukaan hankkeiden toimeenpanon jatkovalmistelussa tuli kiinnittää myös erityistä huomiota eri väestöryhmien yhdenvertaisen osallistumisen mahdollistaviin toimintatapoihin ja tukeen.¹⁵ Arvioinnissa on

¹¹ Helsingin kaupungin osallistuvan budjetoinnin väliarviointi, OmaStadi 2018-2019.

¹² Kuntalaki 4010/10.4.2015 § 26–28.

¹³ Helsingin osallistuvan budjetoinnin toteutusperiaatteet. Khs 1.10.2018 § 631 liite; Pormestari 30.12.2018 § 240; Kaupunginkanslian osallisuus- ja neuvontayksikön alueosallisuuspäällikön vastaus sähköpostiviestiin 21.8.2020.

¹⁴ Helsingin osallistuvan budjetoinnin toteutusperiaatteet Khs 4.5.2020 § 279 liite; Kaupunginkanslian osallisuus- ja neuvontayksikön alueosallisuuspäällikön vastaus sähköpostiviestiin 21.8.2020.

¹⁵ Helsingin osallistuvan budjetoinnin toteutusperiaatteet. Khs 1.10.2018 § 631 liite.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

tulkittu, että nämä periaatteet koskevat läpäisevästi kaikkia osallistuvan budjetoinnin vaiheita, myös toteuttamisvaihetta.

Osallistuvan budjetoinnin toteuttamista tukeviin toimenpiteisiin kuuluivat toteutusperiaatteiden mukaan muun muassa digitaalisuuden tukeminen, selko- ja monikielisyys ja ihmisten tavoittamisen heidän omissa toimintaympäristöissään. Tämän lisäksi tuli pyrkiä selvittämään mahdollisuudet tukea myös muuta kuin digitaalista osallistumista.¹⁶

Toteutusperiaatteiden mukaan toteutusvaiheen viestinnässä oli olennaista mahdollisimman avoin kuntalaisviestintä. Hankkeiden toteutusvaiheessa tuli lisäksi arvioida äänestyksessä menestyneiden hankkeiden budjettiehdotuksen tekijöiden sekä muiden kaupunkilaisten mahdollisuudet osallistua toteutukseen. Jokaiselle budjettiehdotukselle tuli olla nimettynä hankkeen yhteyshenkilö. Yhteyshenkilön piti toimia myös osallistuvan budjetoinnin valmistelun seuraavissa vaiheissa.¹⁷

Helsingissä osallistuva budjetointi toteutettiin siten, että kaupunki antoi kaupunkilaisten ehdottaa ja päättää noin 4,4 miljoonan osuudesta kaupungin budjetista. Määräraha jaettiin suurpiireittäin kunkin suurpiirin asukasmäärän perusteella. Lisäksi viidesosa budjetista varattiin koko kaupunkia koskevien ehdotusten toteuttamiseen.¹⁸

Osallistuvan budjetoinnin 1. kierroksen eri vaiheet ja niiden aikataulu esitetään pelkistetyksi kuvassa 1. Aikataulujen toteutuminen on esitetty marraskuun 2020 tietojen mukaisesti. Prosessin vaiheet ja niiden ajoittuminen kuvataan eri lähteissä hieman eri tavoin. Alla esitetyt vaiheet on koostettu arviointia varten eri lähteistä.

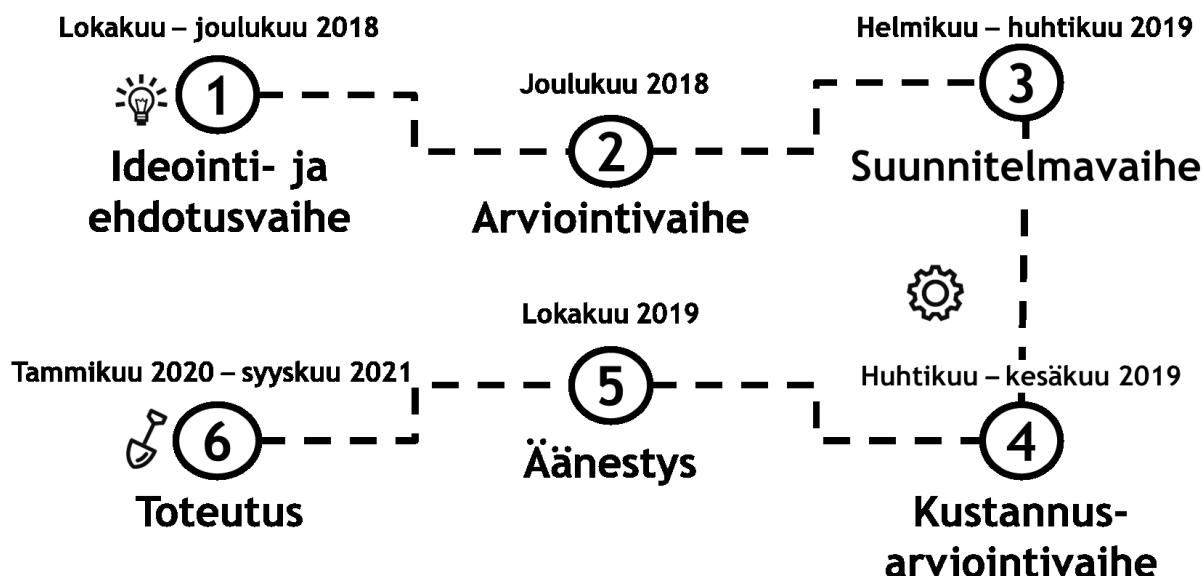
¹⁶ Helsingin osallistuvan budjetoinnin toteutusperiaatteet. Khs 1.10.2018 § 631 liite.

¹⁷ Helsingin osallistuvan budjetoinnin toteutusperiaatteet. Khs 1.10.2018 § 631 liite.

¹⁸ <https://omastadi.hel.fi/processes/osbu-2019>; <https://www.hel.fi/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/osallistu-ja-vaikuta/vaikutuskanavat/osallisuus-ja-vuorovaikutusmalli/osallistuva-budjetointi/>. Luettu 3.8.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Kuva 1. Osallistuvan budjetoinnin 1. kierroksen vaiheet ja aikataulu.¹⁹

Ideointi- ja ehdotusvaiheessa kaupunki tiedotti kuntalaisille osallistuvan budjetoinnin hankkeesta sekä tuki ideointia ja ideoiden kehittämistä ehdotuksiksi järjestämällä erilaisia tilaisuuksia stadiluotsien avulla. Stadiluotsien tehtävänä on ollut auttaa kaupunkilaisia osallistuvan budjetoinnin ideoinnissa ja toteuttamisessa ja mahdollistaa vuoropuhelu kaupungin eri asiantuntijoiden ja kaupunkilaisten välillä. Lisäksi heidän tuli varmistaa, että hankkeiden valmistelu on toteutunut moniäänisesti ja yhdenvertaisesti. Stadiluotsien tehtävistä kerrotaan tarkemmin luvussa 2.2. Ennakkotiedotus ja siihen liittyvät työpajat ajoittuivat loka–marraskuulle 2018.²⁰

Yksityishenkilöt ja yhteisöt pystyivät jättämään ehdotuksia OmaStadi.hel.fi -verkkopalveluun 15.11.–9.12.2018. Ehdotuksia jätettiin noin 1 300, joista 800 kappaletta eli noin 60 prosenttia kohdistui kaupunkiympäristön toimialaan. Ehdotuksista noin 66 prosenttia liittyi yhteiskehittämiseen.²¹

¹⁹ Vaiheet ja niiden aikataulut on koostettu arviointia varten seuraavista lähteistä: Laulainen 2019, 54; <https://omastadi.hel.fi/processes/osbu-2019/steps>. Luettu 3.8.2020 ja Kympp OmaStadi projektikokous syyskuu 2020, power point, saatu Kympp osallistuvan budjetoinnin Teams-kanavalta 28.9.2020. Aikataulujen toteutuminen on esitetty marraskuun 2020 tietojen mukaisesti. Eri lähteissä ja osallistuvan budjetoinnin eri vaiheet ja niiden ajoittuminen kuvataan eri tavoin. Kuvaus prosessin vaiheista on koostettu yllämainituista lähteistä arviointia varten.

²⁰ <http://helmi.hel.fi/Uutiset/Sivut/stadiluotsit-ja-osallistuva-budjetointi-kaynnistyy.aspx>. Luettu 2.10.2020; Laulainen 2019, 52; <https://omastadi.hel.fi/processes/osbu-2019/steps>. Luettu 3.8.2020.

²¹ Laulainen 2019, 52; <https://omastadi.hel.fi/processes/osbu-2019/steps>. Luettu 3.8.2020; Helsingin osallistuvan budjetoinnin toteutusperiaatteet. Khs 1.10.2018 § 631 liite; <https://omastadi.hel.fi/processes/osbu-2019/f/171/>. Luettu 3.8.2020; Osallistuvan budjetoinnin tilannekatsaus Kymppissä, kaupunkiympäristön johtoryhmän kokous 26.8.2019, liite 5.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Arviointivaiheessa 10.12.2018–31.1.2019 kaupungin asiantuntijat lukivat ehdotukset ja arvioivat, täyttävätkö ne ehdotuksille asetetut reunaehdot. Kaikki reunaehdot täyttäneet suunnitelmat, joita oli 336 kappaletta, otettiin mukaan suunnitelmavaiheeseen. Osallistuvan budjetoinnin karsintavaiheen jälkeen kaupunkiympäristön toimialaa koski edelleen noin 200 suunnitelmaa.²²

Suunnitelmavaiheessa 11.2.–6.4.2019 kuntalaiset, kaupungin henkilöstö, yhteisöt ja yritykset kehittivät yhdessä ehdotuksista suunnitelmia OmaStadi -verkkopalvelussa ja stadiluotsien järjestämissä Raksa-tapahtumissa. Kaikki, jotka olivat rekisteröineet tietonsa OmaStadi -verkkopalveluun, saivat kutsun tapahtumiin. Tässä vaiheessa myös yhdistettiin mahdollisuuksien mukaan eri ehdotuksia samaan suunnitelmaan.²³

Kustannusarviointivaiheessa 7.4.–15.6.2019 toimialojen asiantuntijat laativat kaikista suunnitelmista arvion sekä kustannuksista että suunnitelman toteutuskelpoisuudesta määrärahan, toimivalta- ja vastuukysymysten, säännösten ja lainsäädännön puitteissa.²⁴

Äänestysvaiheessa oli mukana kaikkiaan 297 suunnitelmaa. Kaikki vuonna 2019 vähintään 12 vuotta täyttäneet helsinkiläiset ja pystyivät äänestämään toteutettavista suunnitelmista OmaStadi-verkkopalvelussa 1.–31.10.2019. Äänestäjä pystyi halutessaan äänestämään vain yhtä suunnitelmaa tai jakamaan alueen määrärahan usealle eri suunnitelmalle, kunnes koko alueen määrärahasumma oli käytetty. Myös koko kaupunkia koskevia suunnitelmia pystyi äänestämään samaan tapaan. Äänestyksessä mukana olleista suunnitelmista 44 päätettiin toteuttaa ja niiden toteuttamiseen kohdennettiin noin 4,2 miljoonaa. Hankkeiden toteuttamisvaihe alkoi vuoden 2020 alussa.²⁵

Helsingin kaupungin osallistuvan budjetoinnin loppuarvioinnin yleisarvio ensimmäisen kierroksen toteutuksesta on varovaisen myönteinen. Osallistuvassa budjetoinnissa on kuitenkin arvioinnin mukaan myös paljon parannettavaa ja prosessin kehittämistä tulee jatkaa. Arvioinnissa esitetyissä suosituksissa nostettiin esiin muun muassa, että vähemmistöryhmät olivat aliedustettuina niin hankkeen suunnittelu- kuin toteutusvaiheissa, OmaStadin tavoitteet tulisi ilmaista selkeämmin sekä hankkeen tulokset ja vaikuttavuus tulisi tehdä paremmin näkyviksi kaupunkilaisille.²⁶

²² <https://omastadi.hel.fi/processes/osbu-2019/f/172/>. Luettu 3.8.2020; Osallistuvan budjetoinnin tilannekatsaus Kymmissä, kaupunkiympäristön johtoryhmän kokous 26.8.2019, liite 5.

²³ Laulainen 2019, 53–54; <https://omastadi.hel.fi/processes/osbu-2019/steps>. Luettu 3.8.2020; Helsingin osallistuvan budjetoinnin toteutusperiaatteet. Khs 1.10.2018 § 631 liite.

²⁴ Laulainen 2019, 54; <https://omastadi.hel.fi/processes/osbu-2019/steps>. Luettu 3.8.2020; Helsingin osallistuvan budjetoinnin toteutusperiaatteet. Khs 1.10.2018 § 631 liite.

²⁵ Kaupunkilaisten äänet osallistuvassa budjetoinnissa, Helsingin kaupungin osallistuvan budjetoinnin äänestys 2019; Pormestarin päätös äänestystulosten vahvistamisesta 30.12.2019 § 240. Toteuttamisvaihe kuvataan tarkemmin luvussa 2.1.1.

²⁶ Helsingin kaupungin osallistuvan budjetoinnin loppuraportti. OmaStadi 2018–2020, 6.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

1.3 Arviointikysymykset ja -kriteerit

Pääkysymys:

Onko kaupunkiympäristön toimiala toteuttanut osallistuvaa budjetointia lainsäädännön ja kaupungin linjausten mukaisesti?

Osakysymykset:

1. Onko kaupunkiympäristön toimiala toteuttanut osallistuvaa budjetointia kaupungin linjausten mukaisesti?
2. Onko kaupunkiympäristön toimiala osallistanut kuntalaisia osallistuvan budjetoinnin toteuttamisessa?
3. Ovatko stadiluotsit auttaneet kuntalaisia osallistuvan budjetoinnin toteuttamisessa?
4. Onko kaupunkiympäristön toimiala tehnyt toimenpiteitä, jotta myös vähemmän aktiiviset ryhmät saadaan mukaan toimintaan?

Ensimmäisen osakysymyksen kriteerinä on se, että toimiala seuraa osallistuvan budjetoinnin hankkeiden etenemistä ja että toimialalla on riittävät resurssit osallistuvan budjetoinnin hankkeiden toteuttamiseen ja seurantaan.

Toisen osakysymyksen kriteerinä on se, että kuntalaisilla on ollut mahdollisuudet osallistua osallistuvan budjetoinnin toteuttamisvaiheeseen lainsäädännön ja kaupungin linjausten mukaisesti, ja että he ovat olleet tyytyväisiä mahdollisuuksiin osallistua. Kriteerinä on myös, että kaupunkiympäristön toimiala on tehnyt toimenpiteitä toiminnan läpinäkyvyyden ja avoimen tiedon määrään kasvattamiseksi ja kehittänyt toimintakulttuuria on osallisuuden parantamiseksi. Osallistuvan budjetoinnin hankkeiden toteutuksien yksityiskohtainen suunnitteluvastuu on toimialalla mutta toteutusvaiheessa arvioidaan budjettiehdotuksien tekijöiden ja muiden kuntalaisten mahdollisuudet osallistua toteutukseen.

Kolmannen osakysymyksen kriteerinä on se, että stadiluotsit ovat tavoittaneet kuntalaisia osallistuvan budjetoinnin toteuttamisessa. Kuntalaiset ovat löytäneet stadiluotsien tilaisuuksiin ja ne ovat onnistuneesti järjestettyjä. Stadiluotsit tuntevat, että he pystyvät auttamaan kuntalaisia omalla toiminnallaan.

Neljännän osakysymyksen kriteerinä on, että toimiala on löytänyt keinoja vähemmän aktiivisten kaupunkilaisten osallisuuden parantamiseksi. Toimiala seuraa miten osallisuuden luottamus on kehittynyt ja viestinnässä otetaan huomioon eri väestöryhmät.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

1.4 Arvioinnin aineistot ja menetelmät

Arvioinnin aineistona käytettiin asiakirjoja, esimerkiksi osallistuvaan budjetointiin liittyviä päätösasiakirjoja, OmaStadi-hankkeiden suunnitelmia, tilannekatsauksia sekä seurantatietoja. Lisäksi arvioinnissa on haastateltu kaupunkiympäristön toimialalla osallistuvan budjetoinnin hankkeista vastaavia asiantuntijoita sekä tehty arviointikäynti kaupunkiympäristön toimialalle.

Arvioinnissa tehtiin myös sähköpostitiedustelu kaikille kaupunkiympäristön OmaStadi -hankkeiden vastuuhenkilöille. Tiedusteluun saatiin vastaukset 14 kaupunkiympäristön toimialan hankkeiden vastuuhenkilöltä, joista osalla oli vastuullaan useita hankkeita, ja ne koskivat yhteensä 25 hanketta, kun hankkeiden kokonaismäärä oli 29. Arvioinnissa on hyödynnetty myös kaupunkiympäristön toimialan hankkeiden toteuttamisessa mukana olleiden stadiluotsien vastauksia sähköpostitiedusteluun sekä muita Kanslian ja kaupunkiympäristön toimialan asiantuntijoiden vastauksia sähköpostikysymyksiin ja kommentteja arviointimuistioluonnokseen.

Arvioinnissa on hyödynnetty myös aihetta käsitteleviä opinnäytetöitä, osallistuvan budjetoinnin aiempia vaiheita käsitelleitä arviointeja, OmaStadi -hankkeiden seurantasivuilta ja kaupunkiympäristön toimialan tiiteistä arvioinnissa tehtyjä havaintoja sekä kaupunginkanslian osallisuus ja neuvonta -yksiköstä saatuja lokitietoja hanke-seurantasivujen päivitysajankohdista.

Arvioinnin varsinainen aineistonhankinta päättyi marraskuussa 2020, mutta hankkeiden budjettien osalta on käytetty myös tammikuussa 2021 toimialalta saatuja tietoja. Täten arviointihavainnot perustuvat niihin tietoihin ja arvioihin, jotka olivat käytettävissä tähän mennessä.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

2 HAVAINNOT

2.1 Toteutettiin hankkeet kaupungin linjausten mukaisesti?

2.1.1 Toteuttamisprosessin vaiheet ja tavoitteet

Osallistuvan budjetoinnin hankkeiden toteutus alkoi kaupunkiympäristön toimialalla vuoden 2020 alussa. Toimialalle tuli toteuttavaksi yhteensä 29 hanketta, joiden kustannusarvio oli yhteensä noin 3,3 miljoonaa euroa. Kustannusarvio sisälsi osallistuvan budjetoinnin hankkeiden kaupunkiyhteisestä osallisuusrahastosta rahoitettavat kustannukset, mutta ei toimialalle näiden lisäksi koituvia kustannuksia, joista tarkemmin luvussa Hankkeet valmistuvat pääosin budjetissa 2.1.3. Toimiala toteutti osan hankkeista yhteistyössä muiden toimialojen kanssa. Hankkeet ja niiden kustannusarviot esitetään taulukossa 1.²⁷

²⁷ Pormestari 30.12.2018 § 240, liite; <https://omastadi.hel.fi/processes/osbu-2019/f/173/>, luettu 28.9.2020; Kaupunkiympäristön toimialan osallistuvan budjetoinnin kustannusten raportti 16.11.2020. Saatu Helsingin kaupungin keskitetystä raportointijärjestelmästä (Heta-BO, kaupungin sisäiseen käyttöön). Toteumat (käytetty budjetti) päivittyivät automaattisesti. Niiden tiedot ovat kuvassa ajalta 16.11.2020. Sidotut tilaukset päivitetään raporttiin kerran viikossa. Niiden tiedot ovat kuvassa ajalta 12.11.2020. Tiedot raportin muodostamisesta on saatu kaupunkiympäristön toimialan osallistuvan budjetoinnin Teams-kanavalla olleesta word-asiakirjasta Kympin_Osbu_kustannusten raportti.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Taulukko 1. Kaupunkiympäristön toimialalla toteutettavat osallistuvan budjetoinnin 1. kierroksen hankkeet ja niiden kustannusarviot.²⁸

Aurinkolahden uimarannan kivet (50 000 €)	Koripallokenttä Hämeentien sillan alle (50 000 €)	Roskiksiin pullo- /tölkkitelaineita Kööpenhaminan malliin (50 000 €)	Ulkokuntoiluvälineitä Pikku Huopalahden puistoon (95 000 €)
Broändan puron kunnostuksen suunnittelutyö (40 000 €)	Lisää penkkejä, puita ja roskiksia (120 000 €)	Save Savela - Pihlajamäen nuorisopuiston kehittäminen (148 000 €)	Uraanit nuotiopaikat (120 000 €)
Edes onkilaitureita (60 000 €)	Lisää siisteyttä Itä-Helsinkiin (113 000 €)	Selvitys Aino Acktén huvilan kunnostuksesta (100 000 €)	Uutelan ja Skatan tilan ulkoilualue viihtyisäksi (75 000 €)
Eteläisen Helsingin koulupiha liikunnallisesti kuntoon (40 000 €)	Nurmikot kukkakeidoiksi ja kaupunkiviljelmiksi - apua ilmastolle, pölyttäjille ja Itämerelle (100 000 €)	Syötävät puistot hyötykasveista (50 000 €)	Valpurinpuisto aktiivinen ja yhteisöllinen keidas Meilahdessa (300 000 €)
Fillaroiva stadi (200 000 €)	Penkkejä ja roskiksia kävelyreiteille Roihuvuoreen, Herttoniemeen ja Laajasaloon (56 000 €)	Tekonurmikenttä Arabian peruskoulun vieriselle hiekkakentälle (435 000 €)	Vehreä kaupunki (57 000 €)
Kaupungin parhaat paikat: löydä, ihastu ja vinkkaa kaverille! (35 000 €)	Puita lisää Helsinkiin (35 000 €)	Trampoliineja yleisiin puistoihin (100 000 €)	
Kaupunginosa-penkki - istutuksin (60 000 €)	Pukinmäen aseman sisäänkäynnin ehostaminen (75 000 €)	Turvallinen koulureitti (52 500 €)	
Koirankakkapusseja ja roskiksia Helsinkiin (40 000 €)	Puotila liikkuu ja kuntoilee (290 000 €)	Uimalaituri Lauttasaa-ren Vattuniemeen (300 000 €)	

²⁸ Pormestari 30.12.2020 § 240, liite. Hankkeiden nimet varmistettu useista eri lähteistä, selkeät kirjoitusvirheet on korjattu arviointia varten.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Kaupunkiympäristön toimialan OmaStadi ohjausryhmä päätti 12.6.2020 hyväksyä kaupunkiympäristön toimialan osallistuvan budjetoinnin tavoitteiksi seuraavat:

1. Saattaa 29 hanketta ketterästi ja mahdollisimman ripeästi valmiiksi
2. OmaStadi 2.0²⁹ kehittäminen yhteistyössä kaupunginkanslian kanssa
3. Muodostaa toimialalle toimiva OmaStadi-prosessi ja jalkauttaa toiminta osaksi muita prosesseja.³⁰

Edellä mainituista tavoitteista erityisesti ensimmäinen kuuluu tämän arvioinnin piiriin. Tavoitteet kaksi ja kolme huomioidaan arvioinnissa vain siltä osin, kun ne liittyvät osallistuvan budjetoinnin toteuttamisvaiheen kehittämiseen tai vaikuttavat muutoin hankkeiden toteuttamiseen 2020–2021.

Toimialan osallistuvan budjetoinnin asiantuntijoiden mukaan toteuttamisvaiheen kuluessa osoittautui, että oli vaikea määritellä, milloin hanke on valmis. Alun perin toimialalla ajateltiin, että hanke on valmis, kun palvelu on asukkaiden käytettävissä. Valmis voi kuitenkin tarkoittaa eri yhteyksissä eri asiaa. Joissakin kaupunkiympäristön toimialan vastuulla olevista ensimmäisen osallistuvan budjetoinnin kierroksen hankkeissa tullaan tekemään vielä viimeistelytyötä vuoden 2021 aikana. Tästä syystä hanketta ei ole kirjanpidollisesti merkitty seurannassa valmiiksi, vaikka asukkaiden näkökulmasta hanke onkin valmis.³¹

Tässä arvioinnissa on pääsääntöisesti käsitetty hankkeiden olevan valmiita, kun lopputulos on ollut kaupunkilaisten käytössä. Mutta valmiin määritelmä riippuu myös siitä, missä yhteydessä sanaa käytetään. Tässä arvioinnissa budjetoinnin seurannan yhteydessä hanke on edellä todetusta poikkeavasti käsitetty valmiiksi, kun hanke ei enää aiheuta kustannuksia, pois lukien mahdolliset ylläpitokustannukset.

OmaStadi-verkkosivut kuvaavat osallistuvan budjetoinnin toteuttamisvaihetta seuraavasti: ”Kaupunki valitsee ja kilpailuttaa toimijat OmaStadi- suunnitelmien toteuttamiseksi omien säädöstensä mukaisesti. Kaupunkilaisia kutsutaan mukaan tekemään ja toteuttamaan suunnitelmia sekä tietenkin juhlimaan yhteisien unelmien toteutumista”.³²

²⁹ OmaStadi 2.0 viittaa kaupungin osallistuvan budjetoinnin toiseen, vuonna 2020 alkavaan kierrokseen.

³⁰ Kaupunkiympäristön toimialan osallistuvan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon asiantuntijoiden haastattelu 21.8.2020; Kaupunkiympäristön toimialan projektipäällikön vastaus sähköpostitiedusteluun 6.7.2020.

³¹ Kaupunkiympäristön toimialan projektipäällikön vastaus sähköpostitiedusteluun 15.1.2021;

Kaupunkiympäristön toimialan osallistuvan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon asiantuntijoiden kommentit muistioloonnokseen 13.1.2021.

³² <https://omastadi.hel.fi/processes/osbu-2019/steps?locale=fi>. Luettu 7.12.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Kaupunkiympäristön toimialalla osallistuvan budjetoinnin hankkeiden toteutusvaiheeseen ovat kuuluneet stadiluotsien järjestämät starttiraksat, äänestyksestä toimialalle tulleiden suunnitelmien tarkentaminen, toimijoiden valitseminen, hankkeiden kilpailuttaminen ja hankkeiden varsinainen toteuttaminen. Näihin toimintoihin on lisäksi sisällytynyt avointa kuntalaisviestintää, vuorovaikutusta ja kaupunkilaisten osallistamista. Kuva 2 esittää pelkistäen toteutusvaiheen prosessin eri vaiheet ja niiden ajoittumisen.³³

Kuva 2. Kaupunkiympäristön osallistuvan budjetoinnin toteutusvaiheen prosessi ja aikataulu.³⁴

Kaupunkiympäristön toimialan osallistuvan budjetoinnin toteutusvaihe alkoi pormestarin äänestystuloksen vahvistamisesta vuoden 2020 alussa. Helmi-maaliskuussa 2020 järjestelyillä starttiraksoilla hankkeita ehdottaneet kaupunkilaiset pääsivät halutessaan hiomaan äänestyksestä jatkoon edenneitä suunnitelmaluonnoksia toteuttamiskelpoisiksi yhdessä stadiluotsien, hankkeiden vastuuhenkilöiden sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden kanssa. Tämän jälkeen kaupunkiympäristön toimialan hankkeiden vastuuhenkilöt ovat vastanneet toimialan osallistuvan budjetoinnin hankkeiden toteuttamisesta ja mahdollisesta vuorovaikutuksesta kaupunkilaisten kanssa yhdessä stadiluotsien ja projektikoordinaattoreiden kanssa. Osallistuvan budjetoinnin hankkeiden piti kaupungin alkuperäisen suunnitelman mukaan toteutua vuoden 2020 loppuun mennessä.³⁵

³³ Kaupunkiympäristön toimialan osallistavan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon asiantuntijoiden haastattelu 21.8.2020.

³⁴ Kuvan tiedot on koostettu arviointia varten seuraavista lähteistä: Pormestari 30.12.2018 § 240; <https://omastadi.hel.fi/processes/osbu-2019/steps>. Luettu 3.8.2020 ja Kymppä OmaStadi projektikokous syyskuu 2020, power point, saatu Kymppä osallistuvan budjetoinnin Teams-kanavalta 28.9.2020; Osallisuutta parhaimmillaan? Helsingin osallistuvan budjetoinnin tapahtumat osallisuuden kokemuksen vahvistajana, Barbato ja Sarpo, 4/2020. Aikataulujen toteutuminen on esitetty marraskuun 2020 tietojen mukaisesti.

³⁵ <https://omastadi.hel.fi/processes/osbu-2019/steps>. Luettu 3.8.2020 ja Kymppä OmaStadi projektikokous syyskuu 2020, power point, saatu Kymppä osallistuvan budjetoinnin Teams-kanavalta 28.9.2020; Osallisuutta parhaimmillaan? Helsingin osallistuvan budjetoinnin tapahtumat osallisuuden kokemuksen vahvistajana, Barbato ja Sarpo, 4/2020; Kaupunkiympäristön toimialan projektipäällikön vastaus sähköpostitiedusteluun

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Kaupunkiympäristön toimialan osallistuvan budjetoinnin asiantuntijoiden mukaan toteuttamisvaihe eteni toimialalla käytännössä siten, että ensin toimialan asiakaspalvelu ja projektikoordinaattorit avasivat äänestyksen jälkeen toimialan toteutettavaksi tulleita suunnitelmia, jotka olivat tässä vaiheessa pääsääntöisesti hyvin suuripiirteisiä ja vaativat Lisäsuunnittelun pohjana toimiala käytti lainsäädäntöä ja kaupungin linjauksia. Tämän jälkeen toimialan osallistuvan budjetoinnin toteuttamisesta vastaavat asiantuntijat pohtivat, minne suunnitelmien toteuttaminen sijoittuu kaupunkiympäristön toimialalla ja miten niitä lähdetään edistämään. Sitten jokaiselle hankkeelle etsittiin vastuuhenkilöt, jotka ovat vastanneet hankkeiden toteuttamisesta aikataulussa ja budjetissa.³⁶

Osallistuvan budjetoinnin hankkeiden toteuttamisvaiheen polku on voinut vaihdella hankekohtaisesti. Osassa hankkeista hankesuunnittelu on voitu tehdä toimialan omana työnä ja osassa hankkeista se on voitu tilata ulkopuolisen tekemänä konsultointityönä. Kustannusarvioiltaan suurimmat osallistuvan budjetoinnin hankkeet on jouduttu kilpailuttamaan kaupungin linjausten mukaisesti, jos kyseessä ei ole ollut valmiiksi puitesopimukseen kuuluva hankinta. Tämä on tarkoittanut käytännössä sitä, että mikäli hankkeeseen ei ole ollut valmista puitesopimusta on siitä jouduttu tekemään erillinen kilpailutus julkisen hankintalain mukaisesti. Joissakin pienissä hankkeissa ei taas ole tarvinnut tehdä erillistä kilpailutusta. Osassa hankkeista tarvittavat tilaukset on voitu tehdä kaupungin jo voimassa olevien puitesopimuksien pohjalta. Puitesopimuksien sisällä osassa hankkeista on käytetty hankintamenettelynä myös minikilpailutuksia.³⁷

2.1.2 Suurin osa hankkeista valmistuu aikataulussa

Toimialan asiantuntijat luokittelivat helmikuussa 2020 alustavien suunnitelmien perusteella toimialan toteutettavaksi tulleet hankkeet kolmeen eri vaativuusluokkaan: helppoihin, keskivaikeisiin, ja vaativiin hankkeisiin. (Kuva 3).³⁸

6.7.2020; Kaupunkiympäristön toimialan osallistavan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon asiantuntijoiden haastattelu 21.8.2020. Aikataulujen toteutuminen on esitetty marraskuun 2020 tietojen mukaisesti.

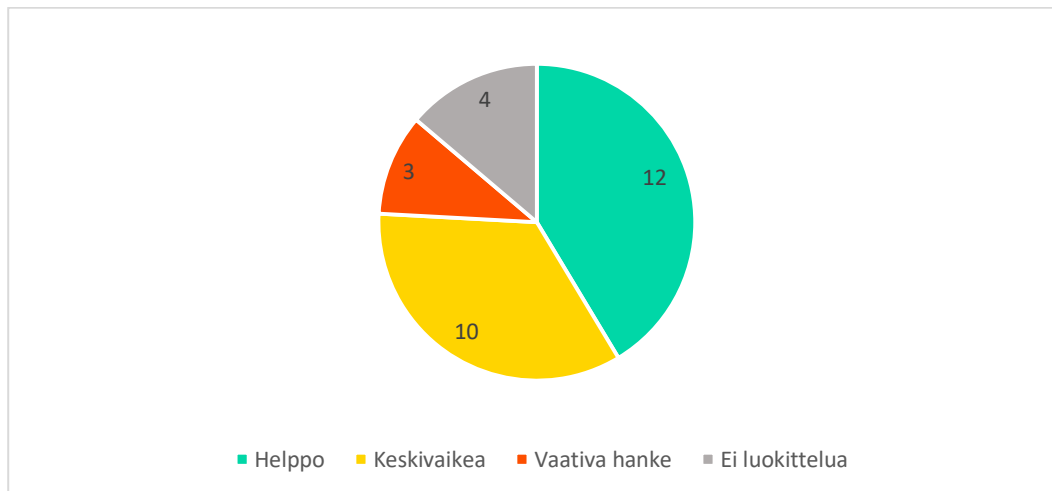
³⁶ Kaupunkiympäristön toimialan osallistavan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon asiantuntijoiden haastattelu 21.8.2020.

³⁷ Kaupunkiympäristön toimialan osallistavan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon asiantuntijoiden haastattelu 21.8.2020; Tarkastuslautakunnan 1. toimikunnan arviointikäynti kaupunkiympäristön toimialalle 23.10.2020.

³⁸ Kaupunkiympäristön toimialaa koskevat OmaStadi suunnitelmat 2020, hankkeiden tarkastelu; saatu kaupunkiympäristön toimialan OmaStadi Teams-kanavalta 28.9.2020. Luettu 18.11.2020

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Kuva 3. Toimialan hankkeiden luokittelu vaativuusluokkien mukaan.

Toimialalla tehdyn luokittelun perusteella valtaosa hankkeista oli joko helppoja- ja tai keskivaikeita. Helppoja hankkeita oli yhteensä 12 ja keskivaikeita kymmenen. Vaativia hankkeita oli tehdyn luokittelun perusteella yhteensä kolme kappaletta. Neljän hankkeen osalta ei oltu vielä helmikuussa 2020 suoritettu luokittelua. Vuodelle 2021 siirtyvistä hankkeista kaksi oli mainitun vaativuusluokittelun mukaan keskivaikeita ja yksi vaativa. Toimiala ei luokitellut kahta hankkeista mihinkään vaativuusluokkaan.

Toimialan itselleen asettama tavoitteena oli ”saattaa 29 hanketta ketterästi ja mahdollisimman ripeästi valmiiksi”.³⁹ Osallistuvan budjetoinnin rakentamisen hankkeita ei voi tehdä suurimmassa osassa tapauksia yhtään nopeammin kuin vastaavia hankkeita toimialan normaaleissa prosesseissa.⁴⁰

Lokakuussa 2020 lopussa osallistuvan budjetoinnin ohjausryhmästä saadun tiedon mukaan kaikki hankkeet etenivät, mutta niiden edistyminen vaihteli. Hankeista 11 oli valmistunut ja neljä tai viisi oli juuri valmistumassa. Lisäksi ohjausryhmä arvioi tarkasteluhetkellä, että viiden tai kuuden hankkeen toteutus jatkuisi vielä vuonna 2021. Arviointiin saatujen tietojen mukaan seuraavien kaupunkiympäristön toimialan hankkeiden valmistuminen oli varmasti siirtymässä vuodelle 2021:

- Fillaroiva stadi
- Nurmikot kukkakedoksi ja kaupunkiviljelmiksi - apua ilmastolle, pölyttäjille ja Itämerelle
- Uimalaituri Lauttasaaren Vattuniemeen
- Lisää puita Helsinkiin

³⁹ Kaupunkiympäristön OmaStadi-ohjausryhmän kokous 29.10.2020. saatu Kympp osallistuvan budjetoinnin Teams-kanavalta 28.9.2020.

⁴⁰ Kaupunkiympäristön toimialan osallistuvan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon asiantuntijoiden kommentit muistiolounnokseen 13.1.2021.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

- Valpuripuisto aktiivinen ja yhteisöllinen keidas Meilahdessa⁴¹

"Fillaroiva stadi" -hankkeen siirtymisen syynä oli, että äänestyksen jälkeen toimialalle tullut alustava suunnitelma ei ollut sellaisenaan kaupunkistrategian mukainen. Suunnitelman tarkentaminen tuotti ylimääräistä työtä hankkeen vastuuhenkilöille, joiden piti myös perustella tehdyt muutokset kaupunkilaisille. Hankkeen vastuuhenkilö nosti esille, että jo suunnitteluvaiheessa olisi hyvä kuunnella asiantuntijoita, että mahdollisilta ylimääräisiltä töiltä välttyttäisiin jatkossa.⁴²

Toinen vuodelle 2021 siirtyvä projekti oli "Nurmikot kukkakedoiksi ja kaupunkiviljelmiksi – apua ilmastolle, pölyttäjille ja Itämerelle". Se, että hanketta ei voi toteuttaa vuoden 2020 loppuun mennessä, oli toimialan tiedossa alussa asti, koska kukkaniittyjen kasvattaminen on hidasta. Hanke on täten toimialalta saadun tiedon mukaan suunnitelman mukaisessa aikataulussa seuraavalle vuodelle siirtymisestä huolimatta. Osallistuvan budjetoinnin seuraava kierros on kestoaltaan kaksivuotinen, mikä edesauttaa laajojen hankkeiden toteuttamista. Toimiala on myös tulevalle osallistuvan budjetoinnin kierroksella valmiimpi toteuttamaan laajempia hankkeita.⁴³

"Uimalaituri Lauttasaaren Vattuniemeen" -hankkeen hankesuunnitelman tekeminen oli hankkeen vastuuhenkilön mukaan poikkeuksellisen haastavaa. Ongelmaksi muodostui hankkeen sijainti ja valmiin hankkeen ylläpitotahosta sopiminen. Hankkeen vaativan sijainnin johdosta jouduttiin päivittämään muun muassa Särkiniemenpuiston puistosuunnitelmaa. Puistosuunnitelman päivittämisen johdosta alueelle jouduttiin tekemään myös kaavamuutos.⁴⁴

"Puita lisää Helsinkiin" -hankkeessa esiselvitys- ja suunnittelutyöt siirsivät valmistumisen vuodelle 2021. Hankkeen valmistumiseen vaikutti myös, että koivujen taimia ei voitu istuttaa syksyllä. "Valpuripuisto aktiivinen ja yhteisöllinen keidas Meilahdessa" -hanke siirtyi seuraavalle vuodelle pitkän suunnittelujakson takia. Hanketta on suunniteltu pitkin vuotta 2020 ja se on tarkoitus toteuttaa maastossa vuoden 2021 aikana. Hankkeen aikana on toteutettu myös laajempaa vuorovaikutusta kaupunkilaisten kanssa kuin muissa hankkeissa. Tämä on vienyt enemmän aikaa ja vaikuttanut samalla hankkeen etenemiseen.⁴⁵

⁴¹ Kaupunkiympäristön OmaStadi-ohjausryhmän kokous 29.10.2020. saatu Kympp osallistuvan budjetoinnin Teams-kanavalta 28.9.2020.

⁴² Hankkeiden vastuuhenkilöiltä saadut vastaukset tiedustelupyyntöön 9.9.-1.10.2020.

⁴³ Hankkeiden vastuuhenkilöiltä saadut vastaukset tiedustelupyyntöön 9.9.-1.10.2020; <https://omas-tadi.hel.fi/>. Luettu 2.12.2020.

⁴⁴ Hankkeiden vastuuhenkilöiltä saadut vastaukset tiedustelupyyntöön 9.9.-1.10.2020.

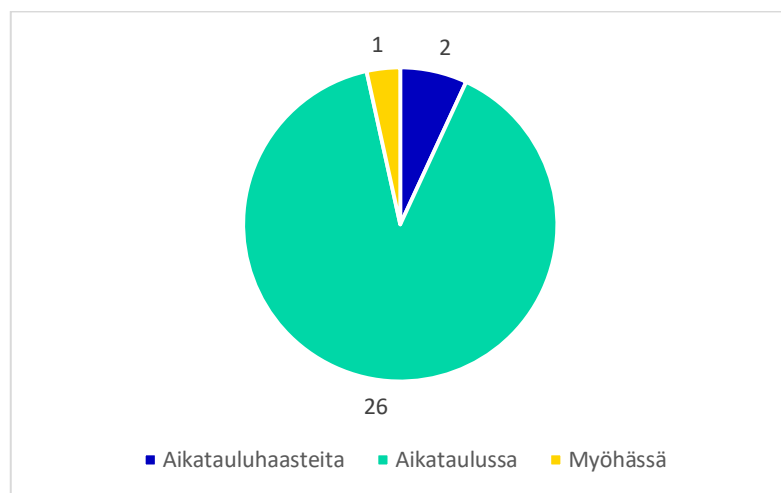
⁴⁵ Hankkeiden vastuuhenkilöiltä saadut vastaukset tiedustelupyyntöön 9.9.-1.10.2020; Kaupunkiympäristön toimialan projektipäällikön vastaus sähköpostiedusteluun 13.11.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Toimiala on seurannut hankkeiden aikataulussa pysymistä vertaamalla toteutuneita aikatauluja toimialan itse äänestyksen jälkeen laatimiin suunnitelmiin, eikä kaupungin osallistuvan budjetoinnin alkuperäiseen aikatauluun.⁴⁶

Kuva 4 havainnollistaa kaupunkiympäristön toimialan hankkeiden aikataulullista tilannetta 1.10.2020 toimialan oman hankekohtaisen seurannan mukaan.

Kuva 4. Kaupunkiympäristön toimialan osallistuvan budjetoinnin hankkeiden tilanne toimialan oman hankekohtaisen seurannan mukaan 1.10.2020.⁴⁷

Toimialan oman seurannan mukaan osallistuvan budjetoinnin hankkeista 26 oli toimialalla äänestyksen jälkeen hankkeille laadittujen suunnitelmien mukaisessa aikataulussa. Kahdessa hankkeessa oli esiintynyt tietojen mukaan aikatauluhaasteita ja yksi osallistuvan budjetoinnin hankkeista oli myöhässä myös toimialan asettamasta aikataulusta.⁴⁸

2.1.3 Hankkeet valmistuvat pääosin budjetissa

Toimialaa koskevista suunnitelmista 12 oli kustannusarvioltaan yli 100 000 euron suuruisia ja 17 alle 100 000 euron suuruisia. Kustannusarvioiltaan suurimpia hankkeita olivat ”Tekonurmikenttä Arabian peruskoulun viereiselle hiekkakentälle”

⁴⁶ Projektien seuranta, liikennevalot. OmaStadi projektiryhmältä ko. ryhmän Teams-kanavalta saatu Excel-tiedosto. Luettu 28. 9.2020 ja 16.11.2020; Kaupunkiympäristön toimialan osallistuvan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon asiantuntijoiden kommentit muistiolounnokseen 13.1.2021.

⁴⁷ Projektien seuranta, liikennevalot. OmaStadi projektiryhmältä ko. ryhmän Teams-kanavalta saatu Excel-tiedosto. Luettu 28. 9.2020 ja 16.11.2020.

⁴⁸ Projektien seuranta, liikennevalot. OmaStadi projektiryhmältä ko. ryhmän Teams-kanavalta saatu Excel-tiedosto. Luettu 28. 9.2020 ja 16.11.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

(435 000 €), "Uimalaituri Lauttasaaren Vattuniemeen" ja Valpurinpuisto aktiivinen ja yhteisöllinen keidas Meilahdessa (molemmat 300 000 €). Kustannusarvioltaan pienimpiä toimialalla toteutettavia hankkeita olivat "Puita lisää Helsinkiin" ja "Kaupungin parhaat paikat, löydä, ihastu ja vinkkaa kaverille" -hankkeet, jotka molemmat olivat suuruudeltaan 35 000 euroa.

Toimiala oli tehnyt arviointivaiheessa alustavat arviot ideointi- ja ehdotusvaiheen kustannuksista ja niiden toteutuskelpoisuudesta määrärahan, toimivalta-, ja vastuukysymysten, säännösten ja lainsäädännön puitteissa. Arviointivaiheessa kiinnitettiin huomiota myös investointihankkeista aiheutuviin kertaantuviiin kustannuksiin. Näitä olivat esimerkiksi hankkeiden ylläpitokustannukset. Toimialojen tehtävänä on vastata osallistuvan budjetoinnin hankkeiden mahdollisista ylläpitokustannuksista myös tulevaisuudessa. Lisäksi mikäli toimialan osallistuvan budjetoinnin hanke ylittää sille asetun budjetin tulee toimialan maksaa ylimenevä osa omasta budjetistaan.⁴⁹

Toimialalla osallistuvan budjetoinnin hankkeita seurataan kahden eri budjettiseurantajärjestelmän kautta: Helsingin kaupungin keskitetystä raportointijärjestelmästä Heta-BO:sta ja Sap-raportointijärjestelmästä. Edellä mainittuun järjestelyyn päädyttiin siitä syystä, että osallisuusrahasto on jaettu käyttötalouden ja investointitalouden osioihin. Toimialan asiantuntijat totesivat, että hankkeiden budjettiseuranta on ollut hallinnassa, mutta investointihankkeiden seuranta on vielä työlästä. Tämä johtuu siitä, että investointihankkeiden budjettiseurantaa toteutetaan manuaalisesti käsin poimien.⁵⁰

Toimialalla hankkeiden budjettiasioita hoitaa tällä hetkellä vähintään neljä talouden asiantuntijaa, jotka avustavat muun muassa tilauksien tekemisessä. Kaikilla toiminnassa mukana olevilla henkilöillä ei ole oikeuksia tehdä tilauksia kaupungin laskentajärjestelmässä Sapissa tai ostotilausjärjestelmä Bostissa. Mikäli hankkeen budjetti on vaarassa ylittyä, hankkeelle luodaan oma projektirakenne, kuten kaikissa muissakin infrahankkeissa.⁵¹

Kuva 5 havainnollistaa ennustetta kaupunkiympäristön osallistuvan budjetoinnin hankkeiden pysymisestä budjetissa toimialan oman hankekohtaisen seurannan mukaisesti 27.10.2020 tilanteessa.

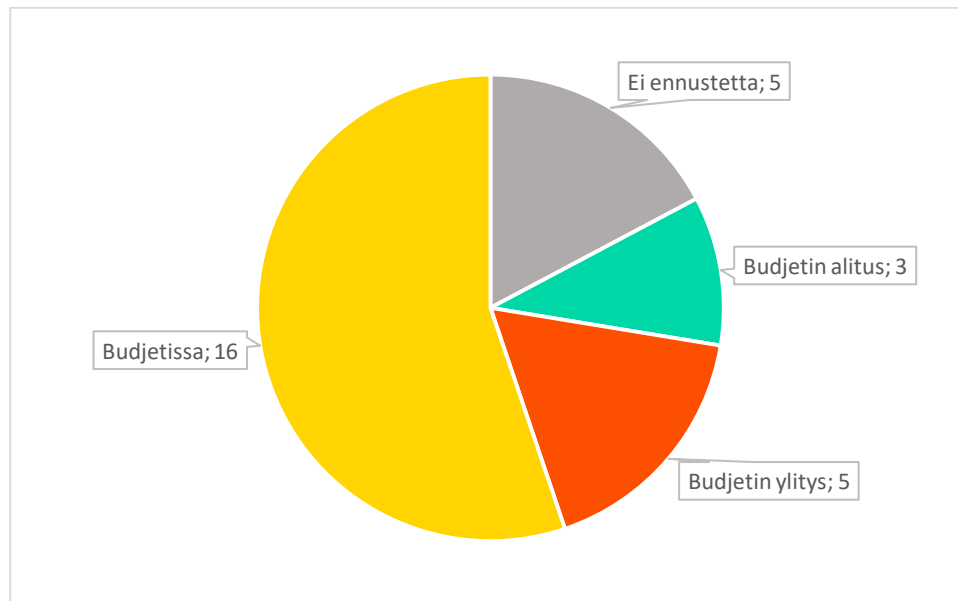
⁴⁹ Helsingin osallistuvan budjetoinnin toteutusperiaatteet. Khs 1.10.2018 § 631 liite; Kaupunkiympäristön ohjausryhmän kokous 12.6.2020. saatu Kympp osallistuvan budjetoinnin Teams-kanavalta 28.9.2020; Kaupunkiympäristön toimialan osallistuvan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon asiantuntijoiden kommentit muis-tioluonnokseen 13.1.2021.

⁵⁰ Tarkastuslautakunnan 1. toimikunnan arviointikäynti kaupunkiympäristön toimialalle 23.10.2020.

⁵¹ Tarkastuslautakunnan 1. toimikunnan arviointikäynti kaupunkiympäristön toimialalle 23.10.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Kuva 5. Ennuste kaupunkiympäristön toimialan osallistuvan budjetoinnin hankkeiden pysymisestä budjetissa 27.10.2020.⁵²

Toimialan hankkeista 16 kappaletta oli toimialan oman seurannan mukaan budjetissa 27.10.2020 tilanteessa. Ennusteen mukaan kolme hanketta oli alittamassa arviointivaiheessa asetetun budjetin ja viiden hankkeen arvioitiin ylittävän asetetun budjetin. Viiden hankkeen osalta budjettiennustetta ei ollut tehty.⁵³

Toimialan osallistuvan budjetoinnin hankkeisiin osoitettiin kaupunkiyhteisestä osallisuusrahastosta alun perin noin 3,3 miljoonaa euroa. Hankkeiden toteuttamiseen oli mennyt kaupungin keskitetyn raportointijärjestelmän Heta-BO:n mukaan 16.11.2020 tilanteessa noin 2,0 miljoonaa euroa, mikä oli noin 62 prosenttia toimialan kaikkien osallistuvan budjetoinnin hankkeiden kokonaisbudjetista. Kaupungin keskitetyn raportointijärjestelmän kustannusraportin tarkastelussa pitää kuitenkin ottaa huomioon se, että raportti ei sisällä valmisteluvaiheen kustannuksia eikä hankkeiden budjettien ylityksiä.⁵⁴

⁵² Projektien seuranta, liikennevalot. OmaStadi projektiryhmältä ko. ryhmän Teams-kanavalta saatu Excel-tiedosto. Luettu 28. 9.2020 ja 16.11.2020.

⁵³ Projektien seuranta, liikennevalot. OmaStadi projektiryhmältä ko. ryhmän Teams-kanavalta saatu Excel-tiedosto. Luettu 28. 9.2020 ja 16.11.2020.

⁵⁴ Kaupunkiympäristön toimialan osallistuvan budjetoinnin kustannusten raportti 16.11.2020. Saatu Helsingin kaupungin keskitetystä raportointijärjestelmästä (Heta-BO, kaupungin sisäiseen käyttöön). Toteumat (käytetty budjetti) päivittyivät automaattisesti. Niiden tiedot ovat kuvassa ajalta 16.11.2020. Sidotut tilaukset päivitetään raporttiin kerran viikossa. Niiden tiedot ovat kuvassa ajalta 12.11.2020. Tiedot raportin muodostamisesta on saatu kaupunkiympäristön toimialan osallistuvan budjetoinnin Teams-kanavalla olleesta word-asiakirjasta Kymppin_Osbu_kustannusten raportti; Kaupunkiympäristön toimialan osallistuvan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon asiantuntijoiden kommentit muistiolounnokseen 13.1.2021.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (JulkL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Osallistuvan budjetoinnin hankkeiden kaupunkitasoisen ja toimialatasoisen budjettiraportoinnin eroavaisuutta havainnollistavat muun muassa "Save Savela – Pihlajamäen nuorisopuiston kehittäminen" ja "Tekonurmikenttä Arabian peruskoulun viereiselle hiekkakentälle" -hankkeet. "Save Savela – Pihlajamäen nuorisopuiston kehittäminen" -hankkeessa ylitys oli marraskuussa 2020 kaupungin keskitetyn Heta-BO -raportointijärjestelmän mukaan noin 370 euroa, kun toimialan hankkeiden seuranta-tietojen mukaan hankkeen budjetti on ylitetty noin 136 000 eurolla. Vastaavasti "Tekonurmikenttä Arabian peruskoulun viereiselle hiekkakentälle" -hankkeessa budjettia piti marraskuun 2020 tilanteessa olla jäljellä kaupungin keskitetyn Heta-BO -raportointijärjestelmän mukaan noin 2 700 euroa, kun taas toimialan hankkeiden seuranta-tietojen mukaan hankkeen budjetti oli ylitetty noin 75 500 eurolla.⁵⁵

Toimialalta tammikuussa 2021 saadun tiedon mukaan budjettien toteumien erot eri lähteissä johtuvat erilaisista raportointitavoista. Heta-BO -raporteissa ei ole mukana hankekohtaisia budjetin ylityksiä. Toimialan velvollisuutena on kirjata ja avata hankkeelle erillinen projekti ja projektinumero, johon hankkeen budjetin ylitykset kirjataan kaupunkiympäristön toimialalla. Toimiala on järjestänyt rahoituksen budjettinsa ylittävälle osallistuvan budjetoinnin hankkeille eli budjetin ylityksiä ei ole katettu kaupunkiyhteisestä osallisuusrahastosta vaan toimialan omasta budjetista. Tämän rahoituksen suuruus on ollut kaupunkiympäristön toimialalla yhteensä noin 330 000 euroa osallistuvan budjetoinnin ensimmäisellä kierroksella. Tammikuun 2021 tilanteessa budjettinsa ylittäviä hankkeita oli yhteensä viisi kappaletta, mikä on linjassa toimialan aikaisemman ennusteen (Kuva 5) kanssa.⁵⁶

Toimialan asiantuntijoiden mukaan kaupunkitasoisessa raportointijärjestelmässä saattaa näyttää siltä, että osallistuvan budjetoinnin hankkeet ovat pysyneet budjetissa tai jopa alittuneet. He kuitenkin nostivat esille, että kustannuksissa pitää ottaa myös huomioon budjetin ylitykset sekä valmisteluvaiheen kustannukset, jotka ovat toimialojen vastuulla.⁵⁷

Kaupunkiympäristön toimiala oli tiedustellut myös valmisteluvaiheen kustannuksien kirjaamista hankkeille kaupunginkansliasta. Toimialan kaupunginkansliasta saaman tiedon mukaan toimialan näkökulmasta merkittäviä valmisteluvaiheen kustannuksia

⁵⁵ Kaupunkiympäristön toimialan osallistuvan budjetoinnin kustannusten raportti 16.11.2020. Saatu Helsingin kaupungin keskitetystä raportointijärjestelmästä (Heta-BO, kaupungin sisäiseen käyttöön).

Toteumat (käytetty budjetti) päivittyivät automaattisesti. Niiden tiedot ovat kuvassa ajalta 16.11.2020. Sidotut tilaukset päivitetään raporttiin kerran viikossa. Niiden tiedot ovat kuvassa ajalta 12.11.2020. Tiedot raportin muodostamisesta on saatu kaupunkiympäristön toimialan osallistuvan budjetoinnin Teams-kanavalla olleesta word-asiakirjasta Kympin_Osbu_kustannusten raportti; Projektien seuranta, liikennevalot. OmaStadi projektiryhmältä ko. ryhmän Teams-kanavalta saatu Excel-tiedosto. Luettu 28. 9.2020 ja 16.11.2020.

⁵⁶ Tarkastuslautakunnan 1. toimikunnan arviointikäynti kaupunkiympäristön toimialalle 23.10.2020; Kaupunkiympäristön toimialan osallistavan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon asiantuntijoiden kommentit muistioluonnokseen 13.1.2021.

⁵⁷ Kaupunkiympäristön toimialan osallistavan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon asiantuntijoiden kommentit muistioluonnokseen 13.1.2021.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

ei voi kirjata osallistuvan budjetoinnin hankkeille. Toimialan asiantuntijoiden mukaan valmisteluvaiheen kustannuksien kirjaaminen hankkeille antaisi kuitenkin kattavamman kuvan osallistuvan budjetoinnin kustannusvaikutuksista kaupungille.⁵⁸

Kaupunkiympäristön toimialan osallistuvan budjetoinnin toteuttamisesta vastanneet asiantuntijat halusivat tuoda tämän arvioinnin yhteydessä esiin myös sen, että osallistuvan budjetoinnin toimintamalli on kovin joustamaton kustannusten osalta. Joustamattomuus ilmenee esimerkiksi siten, että eri hankkeiden budjettien yli- ja alijäämiä ei voida voi huomioida ristiin siten, että jonkin hankkeen ylijäämällä voitaisiin rahoittaa toisen hankkeen alijäämää. Nykyisessä mallissa toimiala maksaa budjetin ylittävät hankkeen kustannukset. Jos budjetti alittuu rahat jäävät osallisuusrahastoon, jolloin niitä ei voida toimialan asiantuntijoiden mukaan hyödyntää kyseisellä osallistuvan budjetoinnin kierroksella. Hankkeet, joiden budjetti ylittyy, kuormittavat siis nykyisessä mallissa toimialan budjettia ja tämä vaikuttaa muiden toimialan suunnitelmien toteuttamiseen. Toimialan mukaan nykyisessä mallissa korostuu rahan seuranta, eikä se, mitä tuloksia rahalla saadaan aikaiseksi.⁵⁹

2.1.4 Puutteellinen esisuunnittelu, henkilöresurssit ja kireä aikataulu haasteina

Kaupunkiympäristön toimialan toteutusvaiheen hankkeissa on ollut myös omat haasteensa. Toimialan asiantuntija totesi haastattelussa, että osa äänestyksestä toimialalle toteutettavaksi tulleista alustavista suunnitelmista oli ollut epämääräisiä tai muuten todella vaikeita toteuttaa. Tämän johdosta osassa hankkeista suunnitelmat ovat tarkentuneet ja muuttuneet paljonkin verrattuna äänestyksestä toimialalle tulleisiin alkuperäisiin suunnitelmiin. Hanksuunnitelmia on muokattu kaupunkiympäristön toimialan periaatteiden kuten myös kaupungin hankelinjausten perusteella.⁶⁰

Osallistuvan budjetoinnin toinen projektikoordinaattori totesi, että käytännössä jokaiseen hankkeeseen on tullut jonkun taseisia sisältömuutoksia hankkeiden toteuttamisen aikana. Eräänä esimerkkinä muutoksista on "Lisää puita Helsinkiin" -hanke. Alkuperäisessä suunnitelmassa haluttiin autoilijoiden suojaksi puita kaikkien pääväylien viereen. Hankkeen budjetti ei olisi kuitenkaan riittänyt toteutukseen sellaisenaan vaan suunnitelmaan jouduttiin muuttamaan. Tämän idean vastuuhenkilö ei halunnut olla mukana toteutuksessa, joten kaupunkiympäristön toimialan asiantuntijat saivat ratkaista asian parhaalla katsomallaan tavalla. Toimiala on joutunut tekemään tämän kaltaisia ratkaisuja myös muissa hankkeissa.⁶¹

⁵⁸ Kaupunkiympäristön toimialan osallistavan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon asiantuntijoiden kommentit muistiolounnokseen 13.1.2021.

⁵⁹ Kaupunkiympäristön toimialan osallistavan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon asiantuntijoiden kommentit muistiolounnokseen 13.1.2021.

⁶⁰ Kaupunkiympäristön toimialan osallistavan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon asiantuntijoiden haastattelu 21.8.2020.

⁶¹ Kaupunkiympäristön toimialan osallistavan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon asiantuntijoiden haastattelu 21.8.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Toimialan asiantuntijoiden haastattelussa selvisi, että alustavien hankesuunnitelmien keskeneräisyys tuli heille suurena yllätyksenä. Lähtökohtana on ollut se, että jatkoon menneet ideat pystyttäisiin toteuttamaan sellaisenaan. Yhtenä selittävänä tekijänä esille nousi, että hankesuunnitelmien tekijöillä ei ollut riittäviä tietoja toimialan toteuttamisen periaatteista ja kaupungin ohjaavista linjauksista. Ongelmaksi on kuitenkin muodostunut, että osa hankesuunnitelmista on ollut lain vastaisia, turvattomia tai ratkaisuina täysin kestäättömiä ideoita.⁶²

Eräänä esimerkkinä asiantuntijat nostivat esille toimialan ”Pukinmäen aseman sisäänkäynnin ehostaminen” -hankkeen. Suunnitelma oli valikoitunut äänestyksessä toteutettavaksi, vaikka idea ei ollut sellaisenaan toteutettava, koska muutokset koskivat aluetta, joka ei ollut Helsingin kaupungin toimivallassa. Toiminnan toteuttamisessa haasteita ovat aiheuttaneet myös kaupunkilaisten ennakkokäsitykset. Kaupunkilaiset ovat olleet siinä käsityksessä, että äänestyksen voittaneet ideointi- ja ehdotusvaiheen suunnitelmat toteutettaisiin juuri sellaisenaan ilman muutoksia.⁶³

Edellä mainittujen huomioiden johdosta osa hankkeiden vastuuhenkilöistä on epäröinyt ottaa vastuuta toteuttamista, kun esisuunnittelu on ollut liian kevyttä. Toimialan osallistuvan budjetoinnin vastuuhenkilöt ovat näissä tapauksissa keskustelleet hankkeiden vastuuhenkilöiden kanssa siitä, että hankkeet toteutetaan kaupungin periaatteiden ja voimassa olevien linjausten mukaisesti turvallisesti. Haastattelussa eräs asiantuntija korosti myös projektikoordinaattoreiden työpanoksen merkittävyyttä siinä, että hankkeet ovat sujuneet loppujen lopuksi hyvin toteutusvaiheessa.⁶⁴

Myös hankkeiden vastuuhenkilöt nostivat esiin haasteet toimialalle äänestyksen jälkeen tulleiden suunnitelmien puutteellisuuden kanssa. Suunnitelmien keskeneräisyys aiheutti ylimääräistä työtä. Eräänä ratkaisuna ongelmaan ehdotettiin, että tulevaisuudessa asiantuntijoita olisi hyvä kuulla jo ennen hankkeiden alustavien hankesuunnitelmien julkistamista. Kuulemisella pystyttäisiin välttämään vastauksen mukaan mahdolliset sekaannukset ja väärinymmärrykset.⁶⁵

Eräs toimialan asiantuntija näkee erittäin tärkeänä, että toimialan projektikoordinaattorien tehtävänimikkeet vakinaistetaan tulevaisuudessa. He ovat olleet olennainen osa toimialan hankkeiden laadukasta ja tehokasta toteuttamista. Toimialalla harkitaan parhailaan tehtäväkuvien vakinaistamista. Vakanssit pyritään vakinaistamaan toimialan strategisen henkilösuunnittelun avulla, mikä toteutettaisiin toimialan

⁶² Kaupunkiympäristön toimialan osallistavan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon asiantuntijoiden haastattelu 21.8.202; Ks. toimialajohtajan sitaatti, Helsingin kaupungin osallistuvan budjetoinnin loppuarviointi, OmaStadi 2018–2020, 52.

⁶³ Kaupunkiympäristön toimialan osallistavan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon asiantuntijoiden haastattelu 21.8.2020.

⁶⁴ Kaupunkiympäristön toimialan osallistavan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon asiantuntijoiden haastattelu 21.8.2020.

⁶⁵ Hankkeiden vastuuhenkilöiltä saadut vastaukset tiedustelupyyntöön 9.9.-1.10.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

avoimien vakanssien siirroilla. Toimialan asiantuntijat totesivat arviointikäynnin yhteydessä, että osallistuvan budjetoinnin henkilö- ja budjettiperiaatteet tullaan huomioimaan vuoden 2021 toiminnan ja talouden suunnittelussa.⁶⁶

Toimialan asiantuntijat nostivat esille myös sen, että koronapandemian aiheuttama poikkeusaika on vaikuttanut hankkeiden toteutumiseen aikataulussa. Asiantuntijat totesivat, että tehtaot saattoivat olla keväällä kiinni 6–8 viikkoa, mikä on näkynyt hankkeiden tilauksien myöhästymisinä. Kaupunkiympäristön ylläpitoyksikön tehtävät lisääntyivät räjähdysmäisesti koronapandemian vuoksi keväällä vuonna 2020, kun ihmiset viettivät enemmän aikaa kaupungin puistoissa. Tällä on ollut vaikutusta hankkeiden toteuttamiseen käytettävissä olleisiin henkilöresursseihin.⁶⁷

Suurin osa arvioinnissa tehtyyn tiedusteluun vastanneista hankkeiden vastuuhenkilöistä näki suurimpana osallistuvan budjetoinnin hankkeiden toteutuksen kehityskohteena ajankäytön ongelmat. Vastuuhenkilöiden mukaan, hankkeiden toteuttamiseen on ollut liian vähän aikaa muiden töiden ohella. Vastauksissa nousi esille myös, että yksi vuosi oli heidän näkemyksensä mukaan liian lyhyt aika hankkeiden toteuttamiseen.⁶⁸

Eräs vastuuhenkilö toi esille, että toteuttamisessa pitäisi pystyä huomioimaan myös kaupungin hankintaohjeet ja kilpailutuksiin liittyvät aikamääreet. Toisessa vastauksessa nousi esille, että muun muassa vuorovaikutus suunnitelmien tekijöiden kanssa kärsii liian tiukasta aikataulusta. Osallistuvan budjetoinnin käynnissä oleva toinen kierros toteutetaan kahden vuoden ajan jaksolla, mikä tulee helpottamaan hankkeiden vastuuhenkilöiden työkuormaa, aikataulullisia ongelmia sekä lisäämään mahdollisuuksia kaupunkilaisten kanssa käytävään vuorovaikutukseen.⁶⁹

Erään hankkeen vastuuhenkilön vastauksessa nähtiin kehityskohteena myös ylläpitokustannukset. Vastauksessa todettiin, että ylläpitokustannuksien määrää pitäisi pystyä hahmottamaan etukäteen ja niihin olisi hyvä varata lisämäärärahaa etukäteen. Hän perusteli vastaustaan vielä, että yleisille alueille toteutetut osallistuvan budjetoinnin hankkeet tulevat vaatimaan ylläpitoa tulevaisuudessa.⁷⁰

Arviointihavaintojen perusteella eräänä kehityskohteena voisi olla myös hankkeiden vastuuhenkilöiden ja projektikoordinaattoreiden keskinäisen tiedonvaihdon lisääminen. Projektikoordinaattoreiden vastuulla on ollut päivittää OmaStadi-seurantasiivun tietoja. Arvioinnin havaintojen perusteella kaikista hankkeista ei ole kuitenkaan välittynyt viimeisimpiä hankkeiden edistymistietoja eteenpäin. Havainto viittaa sii-

⁶⁶ Tarkastuslautakunnan 1. toimikunnan arviointikäynti kaupunkiympäristön toimialalle 23.10.2020.

⁶⁷ Kaupunkiympäristön toimialan osallistuvan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon asiantuntijoiden haastattelu 21.8.2020.

⁶⁸ Hankkeiden vastuuhenkilöiltä saadut vastaukset tiedustelupyyntöön 9.9.-1.10.2020.

⁶⁹ Hankkeiden vastuuhenkilöiltä saadut vastaukset tiedustelupyyntöön 9.9.-1.10.2020; <https://omas-tadi.hel.fi/>, luettu 1.12.2020.

⁷⁰ Hankkeiden vastuuhenkilöiltä saadut vastaukset tiedustelupyyntöön 9.9.-1.10.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

hen, että osapuolien välisessä tiedonvaihdossa olisi syytä kiinnittää jatkossa huomiota, että hankkeiden viimeisimmät tiedot olisivat ajan tasalla. OmaStadi-seuranta-sivustoa käydään tarkemmin läpi luvussa 2.1.7.

2.1.5 Osallistuva budjetointi on vaikuttanut toimialan prosesseihin

Osallistuvalla budjetoinnilla on ollut paljon vaikutusta kaupunkiympäristön toimialan olemassa oleviin prosesseihin, koska se on työllistänyt toimialaa paljon jo suunnitteluvaiheesta lähtien. Toimialan asiantuntijoiden mukaan osallistuvan budjetoinnin ensimmäinen kierros oli haastava, koska se oli koe, jota ei ollut mahdollista harjoitella etukäteen. Osallistuvan budjetoinnin toimintamalli tuli lisäksi täysin uutena toimialalle ilman mahdollisuutta riittävään etukäteisvalmisteluun.⁷¹

Erään kaupunkiympäristön toimialan asiantuntijan mukaan osallistuvan budjetoinnin hankkeiden vastuukysymykset ovat äärimmäisen haasteellisia verrattuna toimialan normaaleihin valmistelukäytäntöihin. Niissä alkuasetelma perustuu huomattavasti laajempaan ennakkotietoon ja suoritettavat prosessit ovat olleet pidempikestoisempia. Normaaleissa prosesseissa toteutetaan lopulliset hankesuunnitelmat ja kustannusarviot vasta hankkeiden toteutusvaiheessa. Lisäksi normaalissa hankevalmistelussa vastuuhenkilö, koko muu organisaatio sekä poliittinen päätöksenteko eli toimialan lautakunta ovat mukana valmistelussa. Näin toimialan tavanomaisissa valmisteluprosesseissa hankkeiden toteutukselle saadaan erittäin tukeva pohja.⁷²

Toimialan luoma uusi toimintatapa on elänyt ja kehittynyt koko ajan eteenpäin, mitä pidemmälle osallistuvan budjetoinnin toteuttaminen on mennyt. Kehityksen hidas-teenksi on kuitenkin muodostunut se, että prosessien muutokset vaativat aina oman aikansa ja osa vaikutuksista on nähtävissä vasta myöhemmin. Uuden toimintatavan muutokset ovat tuoneet mukanaan samalla myös omat haasteensa toimintaan. Sisäisiä prosesseja kehitetään edelleen hankkeiden toteuttamisen yhteydessä. Lisäksi osallistuvan budjetoinnin prosessit työllistävät toimialaa välillisesti hyvin paljon, mikä on vaatinut toimialan asiantuntijoilta hyvin paljon sitoutumista ja ylimääräisiä lisätyötunteja.⁷³

Toimialan osallistuvan budjetoinnin hankkeissa on toteutusvaiheessa pyritty testaamaan ja kokeilemaan myös kokonaan uusia toteutustapoja. Osa hankkeista on siirtynyt muun muassa suoraan toimialan eri yksiköille toteutettavaksi sellaisenaan. Tällä on tavoiteltu ja osittain mahdollistettu se, että hankkeet ovat valmistuneet mahdollisimman pikaisesti toimialan tavoitteiden mukaisesti.⁷⁴

⁷¹ Tarkastuslautakunnan 1. toimikunnan arviointikäynti kaupunkiympäristön toimialalle 23.10.2020.

⁷² Kaupunkiympäristön toimialan osallistuvan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon asiantuntijoiden haastattelu 21.8.2020.

⁷³ Tarkastuslautakunnan 1. toimikunnan arviointikäynti kaupunkiympäristön toimialalle 23.10.2020.

⁷⁴ Tarkastuslautakunnan 1. toimikunnan arviointikäynti kaupunkiympäristön toimialalle 23.10.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Toimialan asiantuntijat nostivat arviointikäynnin yhteydessä tarkemmin esille uusia toimintatapoja ja niiden vaikutuksia olemassa oleviin prosesseihin. Tässä vaiheessa tunnistettuja prosessin vaiheita ja vaikutuksia ovat olleet muun muassa osallistuvan budjetoinnin työllistävä vaikutus, hankintamenettelyn ja kustannuslaskennan tilanteet ja hankkeiden esisuunnittelun tärkeys. Hankkeiden ideointi- ja ehdotusvaiheen vaikutukset näkyvät välillisesti myös toteuttamiseen, koska keskeneräisenä tulleet suunnitelmat ovat vaatineet tarkennuksia ja lisätöitä vielä toteutusvaiheessa.⁷⁵

Kaupunkiympäristön toimialan osallistuvan budjetoinnin ohjausryhmästä saatujen tietojen mukaan toimiala pyrkii huomioimaan myös äänestysvaiheeseen edenneet mutta toteutumatta jääneet osallistuvan budjetoinnin suunnitelmat. Nämä hankkeet oli ajatus huomioida osana toimialan normaalia toimintaa, käyttö- ja investointitalouden sekä suunnitteluprosessien ja -periaatteiden puitteissa. Valitsematta jääneitä konkreettisia hankesuunnitelmia pystytään toimialan mukaan huomioimaan etenkin osana katu- ja puistosuunnitelmia.⁷⁶

2.1.6 Hankkeita on seurattu ohjausryhmissä

Kaupunkiympäristön toimialalla osallistuvaa budjetoinnin toteuttamista ohjaa kolme eritasoista ohjausryhmää. Näitä ryhmiä ovat kaupunkiympäristön toimialan OmaStadi ohjausryhmä, toimialan OmaStadi -projektiryhmä sekä erillinen osallistuvan budjetoinnin toisen kierroksen organisointia ohjaava projektiryhmä. Lisäksi toimialalla on kaksi erillistä osallistuvan budjetoinnin projektikoordinaattoria, jotka ovat merkittävässä roolissa toimialan osallistuvan budjetoinnin toteuttamisessa. Hankkeiden vastuuhenkilöt ovat puolestaan vastanneet hankkeiden käytännön toteuttamisesta. Kuva 6 esittää toimialan osallistuvaa budjetointia ohjaavat toimijat⁷⁷

⁷⁵ Tarkastuslautakunnan 1. toimikunnan arviointikäynti kaupunkiympäristön toimialalle 23.10.2020.

⁷⁶ OmaStadi ohjausryhmä 20.8.2020. Saatua kaupunkiympäristön toimialan osallistuvan budjetoinnin Teams-kanavalta 28.9.2020: Helsingin kaupunginvaltuuston pöytäkirja 20/2019, 340§.

⁷⁷ Tarkastuslautakunnan 1. toimikunnan arviointikäynti kaupunkiympäristön toimialalle 23.10.2020; Kaupunkiympäristön toimialan osallistuvan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon asiantuntijoiden haastattelu. 21.8.2020; Omastadi osallistuvan budjetoinnin koordinointi Kymppissä päivittyvä; Saatua kaupunkiympäristön toimialan OmaStadi Teams-kanavalta. Luettu 10.11.2020; Kaupunkiympäristölautakunta 4.12.2020 § 628 liite, Kaupunkiympäristön osallisuussuunnitelma 2019-2021.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Kuva 6. Kaupunkiympäristön toimialan osallistuvan budjetoinnin toteutusvaiheen toimijat.

Kaupunkiympäristön toimialan osallistuvan budjetoinnin ohjausryhmän vastuulla on ohjata äänestyksestä jatkoon edenneiden hankkeiden toteutusta ja tehdä tarvittavat linjaukset kokonaisuudesta projektikoordinaattorien päätösesityksien pohjalta. Lisäksi ohjausryhmän tehtävänä on viedä toimialan osallistuvan budjetoinnin hankkeita koskevat päätökset tarvittaessa oikean foorumin käsiteltäväksi. Toimialan osallistuvan budjetoinnin ohjausryhmä kokoontuu noin kuukauden välein.⁷⁸

Osallistuvan budjetoinnin projektikoordinaattorit välittävät ohjausryhmälle tietoa hankkeiden tilanteesta, onnistumisista ja haasteista. Ohjausryhmän tehtäviin kuuluu lisäksi seurata budjetin toteutumista ylätasolla. Ohjausryhmän toimintaa ohjaa kaupunkiympäristön toimialan kehittämispalveluiden kehittämispäällikkö.⁷⁹

Osallistuvan budjetoinnin projektiryhmän tehtävänä on koordinoida kaupunkiympäristön toimialan osallistuvan budjetoinnin hankkeita ja kokoontua säännöllisin väliajoin tilanteen mukaan. Projektiryhmän päätehtävänä on edistää äänestyksen voittaneiden suunnitelmien toteutumista mahdollisimman nopeasti. Ryhmän tapaamisissa käsitellään lisäksi muun muassa hankkeiden budjetteja, aikatauluja ja viestintää. Lisäksi kokouksissa käydään tarvittaessa läpi yhdessä esille nousseita pulmati-

⁷⁸ Tarkastuslautakunnan 1. toimikunnan arviointikäynti kaupunkiympäristön toimialalle 23.10.2020.

⁷⁹ Kaupunkiympäristön toimialan johtoryhmän kokous 1.6.2020. saatu Kympp osallistuvan budjetoinnin Teams-kanavalta 28.9.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

lanteita. Vaikka hankkeiden toteutusaikataulu on ollut kireä, niitä toteuttaessa on toimialan asiantuntijoiden mukaan pyritty huomioimaan myös yhteistyö suunnitelmien tehneiden kaupunkilaisten kanssa sekä kaupunkilaisten osallistaminen.⁸⁰

Toimiala rekrytoi toteuttamisvaiheen alussa vuonna 2020 kaksi edellä mainittua projektikoordinaattoria. Toisen projektikoordinaattoreista vastuulla on hankkeiden toteuttamisen kokonaisuus. Hänen tehtäviinsä kuuluu muun muassa toimialan osallistuvan budjetoinnin kokonaisprosessi, yhteistyö, viestintä sekä projektisuunnitelmat.⁸¹

Toisen projektikoordinaattorin tehtävänä on hankkeiden johtaminen ja vastuuhenkilöiden tukeminen. Hänen tehtävänä on varmistaa, että hankkeiden toteuttaminen olisi mahdollisimman sujuvaa. Toimialalta saadun tiedon mukaan käytännössä molemmat projektikoordinaattorit ovat kuitenkin tehneet kaikkia työtehtäviä limittäin. Samalla projektikoordinaattorit toimivat osallistuvan budjetoinnin projektipäällikköinä toimialalla. Lisäksi hankkeiden onnistumisessa ja tavoitteissa pysymisessä ovat antaneet tukea kaupunkiympäristön toimialan kaupunki- ja maisemasuunnitteluyksikön palvelupäällikkö ja alueellisen suunnittelun yksikköpäällikkö.⁸²

Osallistuvan budjetoinnin toisen kierroksen organisointia ohjaava projektiryhmän tehtäviin kuuluu uuden kierroksen organisointi ja koko OmaStadi prosessin kehittäminen. Ryhmän toiminta liittyy arviointiin vain siltä osin, kun toiminnot liittyvät osallistuvan budjetoinnin toteuttamisvaiheen kehittämiseen tai muuten vaikuttavat hankkeiden toteuttamiseen 2020–2021. Edellä mainittujen ryhmien lisäksi toimialan osallistuvaan budjetointiin liittyviä asioita on tarpeen vaatiessa käsitelty myös kaupunkiympäristön toimialan johtoryhmän kokouksissa.⁸³

Jokaiselle kaupunkiympäristön toimialan osallistuvan budjetoinnin hankkeelle on nimetty erilliset vastuuhenkilöt, joita on yhteensä 19. Vastuuhenkilöiden tehtävänä on muun muassa vastata kunkin yksittäisen hankkeen toteuttamisesta, aikataulusta, budjetista ja hankkeiden säännösten mukaisesta ja laadullisesta toiminnasta. Joillakin vastuuhenkilöillä on ollut vastuullaan vain yksi osallistuvan budjetoinnin hanke, kun taas joillakin niitä on ollut useampia, enimmillään kuusi kappaletta. Projektikoordinaattorit pyrkivät tekemään tiivistä yhteistyötä hankkeiden vastuuhenkilöiden

⁸⁰ Tarkastuslautakunnan 1. toimikunnan arviointikäynti kaupunkiympäristön toimialalle 23.10.2020; Omastadi osallistuvan budjetoinnin koordinointi Kymppissä päivittyvä; Saatu kaupunkiympäristön toimialan OmaStadi Teams-kanavalta. Luettu 10.11.2020.

⁸¹ Tarkastuslautakunnan 1. toimikunnan arviointikäynti kaupunkiympäristön toimialalle 23.10.2020.

⁸² Tarkastuslautakunnan 1. toimikunnan arviointikäynti kaupunkiympäristön toimialalle 23.10.2020. Kaupunkiympäristön toimialan osallistuvan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon asiantuntijoiden kommentit muis-tioluonnokseen 13.1.2021.

⁸³ Tarkastuslautakunnan 1. toimikunnan arviointikäynti kaupunkiympäristön toimialalle 23.10.2020; Kaupunkiympäristölautakunta 4.12.2020 § 628 liite, Kaupunkiympäristön osallisuussuunnitelma 2019-2021.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

kanssa ja muun muassa muistuttavat heitä aikatauluun ja budjettiin liittyvistä asioista.⁸⁴

Osallistuvan budjetoinnin toteuttamista kaupunkiympäristön toimialalla ohjaavien asiantuntijoiden mukaan osallistuvan budjetoinnin ensimmäisellä kierroksella hankkeiden vastuuhenkilöiden rooli määriteltiin tiukan aikataulun vuoksi hieman kapeasti tai epäselvästi. Ehkä osaksi tästä syystä vastuuhenkilöiden työpanos on vaihdellut. Tällä on ollut vaikutusta siihen, miten eri hankkeita on toteutettu. Joissakin tapauksissa hankkeiden vastuuhenkilöiden rooleista ja vastuista on pitänyt muistuttaa usein. Eräänä ratkaisuna on nähty, että jatkossa toimialan osallistuvan budjetoinnin työryhmät voisivat tarpeen vaatiessa muistuttaa vastuuhenkilöitä useammin heidän velvollisuuksistaan.⁸⁵

Hankkeiden seuranta on dokumentoitu sisäisesti osallistuvan budjetoinnin ohjausryhmien pöytäkirjoissa. Näissä on muun muassa esitetty arvio kunkin hankkeen valmistumisajasta. Lisäksi ohjausryhmässä on käsitelty yleisemmällä tasolla, yksittäisiä hankkeita mainitsematta, kuinka moni hankkeista tulee kokoushetkellä olevan arvion mukaan ylittämään ja kuinka moni alittamaan kustannusarvion. Samaan tapaan ohjausryhmässä on yleisellä tasolla käsitelty myös hankkeiden riskejä ja haasteita. Kunkin yksittäisen hankkeen tarkemman seurannan osalta pöytäkirjoissa viitataan OmaStadi-verkkosivuilla oleviin tietoihin. Tämä viittaa siihen, että seurantasivuilla on ollut ulkoisen tiedottamisen ohella suuri merkitys myös yksittäisten hankkeiden seurannassa toimialan sisäisesti. Seurantasivuja käsitellään tarkemmin luvussa 2.1.7. Syyskuussa 2020 toimiala laati myös Excel-koosteen, jossa hankkeiden vastuuhenkilöiden antamien tietojen perusteella seurattiin kunkin hankkeen toteutumista aikataulussa ja kustannusarviossa sekä toteutuksen sisällön toteutumista suunnitellusti. Kyseinen seuranta käsiteltiin ohjausryhmän kokouksessa 29.10.2020.⁸⁶

2.1.7 OmaStadi -seurantasivut eivät pysyneet ajan tasalla

Digitaalisella osallistumispalvelulla, joka toimii Decidim-ohjelmistoalustalla, oli keskeinen rooli osallistuvan budjetoinnin valmistelussa yhdessä kaupunkilaisten kanssa. Palvelun verkko-osoite on omastadi.hel.fi.⁸⁷

⁸⁴ Kaupunkiympäristön toimialan osallistavan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon asiantuntijoiden haastattelu 21.8.2020; <https://omastadi.hel.fi/processes/osbu-2019/f/173/>. Luettu 2.12.2020.

⁸⁵ Kaupunkiympäristön toimialan osallistavan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon asiantuntijoiden haastattelu 21.8.2020.

⁸⁶ Kaupunkiympäristön toimialan osallistavan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon asiantuntijoiden haastattelu 21.8.2020; Kaupunkiympäristön toimialan projektipäällikön vastaus sähköpostiviestiin 6.7.2020; Projektien seuranta, liikennevalot. OmaStadi projektiryhmältä ko. ryhmän Teams-kanavalta saatu Excel-tiedosto. Luettu 28. 9.2020 ja 16.11.2020. Kaupunkiympäristön toimialan OmaStadi ohjausryhmän kokoukset 16.3.2020; 9.4.2020; 12.6.2020; 20.8.2020 ja 29.10.2020.

⁸⁷ Helsingin osallistuvan budjetoinnin toteutusperiaatteet. Khs 1.10.2018 § 631 liite.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Ideointi- ja ehdotusvaiheessa asukkaat veivät budjettiehdotuksensa ohjelmistoalustalle ja ilmoittivat samalla kullekin ehdotukselle yhteyshenkilön, jolloin kaupunki pystyi olemaan yhteydessä ehdotuksia jättäneisiin ja muun muassa kutsumaan heitä osallistuvan budjetoinnin eri vaiheissa järjestettyihin yhteiskehittämistilaisuuksiin. Budjettiehdotuksista äänestäminen toteutettiin myös alustalla.⁸⁸

Osallistuvan budjetoinnin toteutusperiaatteiden mukaan OmaStadi -verkkosivustolta tuli myös löytyä tiedot osallistuvan budjetoinnin prosessin etenemisestä ja siihen liittyvistä tilaisuuksista.⁸⁹

Vuoden 2020 toteutusvaiheessa kullakin osallistuvan budjetoinnin hankkeella on ollut OmaStadi -ohjelmistoalustalla oma seurantasivu, jossa on muun muassa kerrottu hankkeesta lyhyesti ja esitetty hankkeen eri vaiheet ja niiden aikataulu. Kuva 7 esittää esimerkki seurantasivusta. Sivulla on myös esitetty tiiviisti hankkeen saamat äänet, suunniteltu budjetti, yhteyshenkilö ja sijainti. Seurantasivuille on tämän ohella liitetty erillisinä dokumentteina suunnitelmaan liittyvät kaupunkilaisten ehdotukset ja suunnitelmat, sekä ”työpohjat starttiraksoille”, joissa on ollut paikka hankkeen perustiedoille, suunnitelman tarkennuksille ja suunnitteluperusteille. Sivuille on hankkeesta riippuen liitetty muitakin hankkeeseen liittyviä dokumentteja. Kunkin hankkeen seurantasivulla on ollut myös kommentointimahdollisuus palveluun rekisteröityneille kaupunkilaisille.⁹⁰

⁸⁸ Helsingin osallistuvan budjetoinnin toteutusperiaatteet. Khs 1.10.2018 § 631 liite, 2–3.

⁸⁹ Helsingin osallistuvan budjetoinnin toteutusperiaatteet. Khs 1.10.2018 § 631 liite, 2.

⁹⁰ OmaStadi hankeseurantasivut, <https://omastadi.hel.fi/processes/osbu-2019/f/173/>, luettu 29.9.2020 ja 30.11.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Urbaanit nuotiopaikat

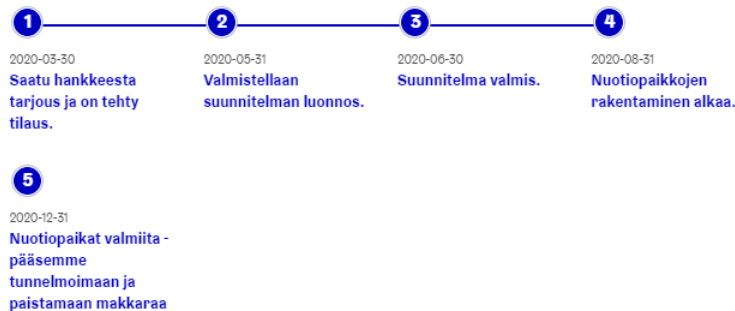
Länsi-Helsinkiin perustetaan 2-3 kaupunkilaisten nuotiopaikkaa retkikohteiksi ja hengähdyshetkiä varten. Avoimilla nuotiopaikoilla voi järjestää vapaamuotoista ohjelmaa. Nuotiopaikoilla saadaan nostettua esiin kauniita kohteita lähiluonnossa sekä innostetaan ihmisiä liikkeelle ja kohtaamaan toisiaan. Nuotiopaikkojen toteuttamiseen tarvittaisiin: - nuotiopaikan pohjatyöt, istuimia ja roskikset - siivousresursseja - kipinämikro

Helsinkiin on tulossa kaksi uutta nuotiopaikkaa. Toinen tulee Munkkiniemeen ja toinen Mätäjoen varrelle, Kartanohaan viheralueelle. Esteettömyys on huomioitu suunnittelussa.

Nuotiopaikoille tulee ns "palamattomia" roska-astioita joihin saa laittaa vain "kuumaa" jätettä eli esim kertakäyttögrillin. Nuotiopaikat valmistuvat syksyllä.

Puistot ja luonto Läntinen

Projektin kehitys

Edistyminen

80%

Kaikkien hankkeiden edistymisen keskiarvo 65,4%.

Hankeinfo

- Äänet: 1272
- Vuosi: 2019
- Hinta: 120 000
- Yhteyshenkilö: Nina Mouhu
- Sijainti: Läntinen Helsinki
- Suurpiiri: Läntinen
- Kategoria: Puistot ja luonto

Viite: HEL-RESU-2020-02-36
Jaa

Kuva 7. Esimerkki osallistuvan budjetoinnin hankkeen seurantasivusta (osa).⁹¹

Kaupunkiympäristön osallistuvan budjetoinnin toteuttamisesta vastaavan asiantuntijan mukaan toimiala on pyrkinyt päivittämään OmaStadi -seurantasivustolle mahdollisimman ajantasaisesti tietoa hankkeiden etenemisestä. Toimialan arviointikäynnillä esittämien tietojen ja kaupunkiympäristön toimialan hankkeiden viestinnästä vastaanottaneen asiantuntijan mukaan seurantasivuilla esitetyt hankkeiden aikataulut ovat toimi-

⁹¹ Kuvakaappaus verkkosivusta <https://omastadi.hel.fi/processes/osbu-2019/f/173/results/36>. Luettu 1.12.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

neet myös muun toteuttamisvaiheen viestinnän pohjana. Seurantasivuilla oli toimialan asiantuntijoiden mukaan myös kerrottu, jos hankkeeseen oli tullut muutoksia.⁹²

Hankesivujen päivityksistä ovat vastanneet kaupunkiympäristön toimialan osallistuvan budjetoinnin projektikoordinaattorit. Hankkeiden vastuuhenkilöillä ei ole ollut oikeuksia päivittää sivuja. Stadiluotsit ovat luoneet seurantasivuja ja avustaneet projektikoordinaattoreita sivujen päivittämisessä, mutta varsinainen yksittäisten hankkeiden päivitys on ollut toimialan tehtävä.⁹³

Toimialan osallistuvan budjetoinnin asiantuntijoiden mukaan seurantasivuilla oli ensin luotu tavoitteelliset projektisuunnitelmat aikatauluineen. Tämän jälkeen sivuja oli päivitetty tarpeen mukaan aina silloin, kun hankkeen vastuuhenkilöiltä on saatu tarkennettuja tietoja hankkeiden etenemisestä, tavoitteista ja aikatauluarvioista. Projektikoordinaattorit olivat toimialan mukaan tarkastaneet ja päivittäneet seurantasivujen tietoja hankkeesta riippuen noin kerran kuukaudessa.⁹⁴

Käytännössä hankkeiden seurantasivut OmaStadi -verkkosivustolla olivat pitkään ainoa dokumentti, johon on tiiviisti koottu seurannan ja tiedottamisen kannalta tärkeimmät tiedot kustakin hankkeesta. Elokuussa 2020 arviointiin pyydettiin toimialalta dokumentteja hankkeiden eri vaiheiden toteutumisesta suunnitellussa aikataulussa ja kustannusarviossa, mutta aineistoksi saatiin tässä vaiheessa käytännössä vain suunnitelmia, ilman tietoja niiden toteutumisesta.⁹⁵

Kaikkien hankkeiden seurantasivut käytiin arviointihavaintojen tekemistä varten silmäillen läpi 28.9.2020. Läpikäynnin perusteella havaittiin, että sivuilta oli vaikea hahmottaa hankkeiden etenemistä, koska niiltä ei käynyt selkeästi ilmi, olivatko eri vaiheet toteutuneet vai vasta suunnitteilla. Tämän arvioimista vaikeutti myös se, että millään seurantasivulla ei ollut tietoa siitä, milloin sivua oli viimeksi päivitetty. Joiden-

⁹² Kaupunkiympäristön toimialan projektipäällikön vastaus tietopyyntöön 6.7.2020; Tarkastuslautakunnan 1. toimikunnan arviointikäynti kaupunkiympäristön toimialalle 23.10.2020; Kaupunkiympäristön toimialan osallistavan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon asiantuntijoiden haastattelu 21.8.2020; Kaupunkiympäristön toimialan vuorovaikutussuunnittelijan kommentit muistioloonnokseen 7.1.2021; Kaupunkiympäristön toimialan projektipäällikön vastas sähköpostiedusteluun 15.1.2021.

⁹³ Stadiluotsien vastaus tiedustelupyntöön 8.9.2020; Kaupunginkanslian osallisuus- ja neuvontayksikön projektipäällikön vastaus sähköpostiviestiin 8.10.2020; Decidim-ohjelmistoalustan lokitiedot 7.10.2020; Kaupunkiympäristön toimialan osallistavan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon asiantuntijoiden kommentit muistioloonnokseen 13.1.2021; Kaupunginkanslian osallisuus- ja neuvontayksikön alueosallisuuspäällikön kommentit muistioloonnokseen 12.1.2021.

⁹⁴ Kaupunginkanslian osallisuus- ja neuvontayksikön projektipäällikön vastaus sähköpostiviestiin 8.10.2020; Decidim-ohjelmistoalustan lokitiedot 7.10.2020; Kaupunkiympäristön toimialan osallistavan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon asiantuntijoiden kommentit muistioloonnokseen 13.1.2021; Kaupunginkanslian osallisuus- ja neuvontayksikön alueosallisuuspäällikön kommentit muistioloonnokseen 12.1.2021.

⁹⁵ Kaupunkiympäristön toimialan osallistavan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon asiantuntijoiden haastattelu 21.8.2020; Kaupunkiympäristön toimialan projektipäällikön vastaus sähköpostiviestiin 6.7.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

kin hankkeiden vaiheet olivat selvästi jääneet päivittämättä. Tämä pääteltiin arvioinnissa muun muassa siitä, että joidenkin hankkeiden seurantasivuilla esitettiin syyskuussa 2020 arvioita toteutumisajankohdista toukokuulle 2020 ajoittuneille vaiheille. OmaStadi -verkkosivuilla arvioinnissa tehtyjen havaintojen mukaan kahdessa hankkeessa projektin vaiheet tai hankkeen kuvaus oli esitetty siten, että lukijan oli vaikea hahmottaa, mitä projektissa oikeasti tehdään tai mitä sen vaiheet konkreettisesti tarkoittavat.⁹⁶

Toimialan asiantuntijoiden mukaan seurantasivuilla esitetyt aikataulut ja työvaiheet olivat arvioita ja ne ovat saattaneet venyä tai muuttua eri syistä, kun hankkeet etenevät. Tarkkojen aikojen antaminen hankkeiden eri vaiheille oli asiantuntijoiden mukaan haastavaa myös koronapandemiatilanteen vuoksi.⁹⁷

OmaStadi -hankeseurantasivuilla oli edellä mainituista syistä myös vaikea todeta, kuinka hyvin sivuilla esitetyt edistymisprosentit olivat ajan tasalla kussakin hankkeessa. Samaan aikaan arvioinnissa seurattuihin kaupunkiympäristön toimialan Twitter -päivityksiin vertaillen havaittiin, että osassa hankkeista myös edistymisprosentit olivat jääneet päivittämättä. Verkkosivuilla esitettyjä hankkeiden edistymisprosentteja vertailtiin myös 16.11.2020 tilanteessa edellä mainittuun hankkeiden vastuuhenkilöiden tietoihin perustuvaan Excel-koosteeseen. Vertailussa havaittiin, että neljän jo valmistuneen hankkeen edistymisprosentti oli verkkosivulla päivittämättä eli vähemmän kuin 100 prosenttia. Sivujen viimeisen päivityspäivämäärän puuttuminen haittasi myös edistymisprosenttien ajantasaisuuden arvioimista. Päivityspäivän puuttuminen johtui ohjelmistoalustan ominaisuuksista.⁹⁸

Koska OmaStadi-hankkeiden seurantasivuilla ei ollut tietoa sivujen viimeisimmistä päivitysajankohdista, eikä arviointiin tarvittavien seurantatietojen ajantasaisuutta voinut näin ollen päätellä, arviointiin pyydettiin lokitiedot kunkin hankeseurantasivun päivitysajankohdista ohjelmistoalustan toiminnallisuuksien määrittelystä ja toteutuksesta vastaavasta kaupunginkanslian Osallisuus ja neuvonta -yksiköstä.

Lokitietojen mukaan suurimman osan hankkeista (20 kpl) seurantasivuja oli päivitetty viimeksi noin kuukautta ennen tarkasteluajankohtaa 28.9.2020. Kuuden hankkeen viimeisimmät päivitykset oli tehty 2–4 kuukautta ennen sivuilla tehtyjä havaintoja ja kolmea seurantasivua oli päivitetty saman kuukauden aikana. Seurantatietojen ajantasaisuus siis vaihteli hankkeittain. Vielä 7.10.2020 tarkasteluajankohtana kahden

⁹⁶ OmaStadi hankeseurantasivuilla arvioinnissa tehtyt havainnot. <https://omastadi.hel.fi/processes/osbu-2019/f/173/>, luettu 28.9.2020.

⁹⁷ Kaupunkiympäristön toimialan projektipäällikön vastaus tietopyyntöön 6.7.2020; Kaupunkiympäristön toimialan osallistavan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon asiantuntijoiden kommentit muistiolounnokseen 13.1.2021.

⁹⁸ OmaStadi hankeseurantasivuilla arvioinnissa tehtyt havainnot. <https://omastadi.hel.fi/processes/osbu-2019/f/173/>, luettu 28.9.2020; Arvioinnissa tehtyt havainnot kaupunkiympäristön toimialan Twitter-tililtä (@HelsinkiKymp) 1.3.-4.11.2020; Projektien seuranta, liikennevalot. OmaStadi projektiryhmältä ko. ryhmän Teams-kanavalla saatu Excel-tiedosto. Luettu 28. 9.2020 ja 16.11.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

keskeneneräisen hankkeen seurantasivun päivitys oli tehty viimeksi touko- tai kesäkuussa 2020.⁹⁹

Lokitietoja tarkastellessa tulee ottaa huomioon, että hanketietoja ei ole ehkä tarpeen päivittää, jos hankkeen vaiheissa ei ole tapahtunut edistymistä tai jos se on jo valmis. OmaStadi -verkkosivujen sekä kaupunkiympäristön Twitter-päivityksistä tehtyjen havaintojen perusteella on kuitenkin selvää, että osa hankesivuista oli jäänyt päivittämättä liian pitkäksi aikaa ja tiedot olivat tästä syystä vanhentuneita. Muutaman hankkeen seurantasivulla esitetyissä tiedoissa oli epäselvyyksiä tai puutteita siitäkin huolimatta, että niiden päivitys oli tehty lokitiedon mukaan vain vähän ennen tarkasteluajankohtaa. Tästä voi päätellä, että päivityksissä ei ollut aina korjattu kaikkia sivulla olevia virheellisiä tai vanhentuneita tietoja. Arvioinnissa tehtyjen havaintojen mukaan tämä havainto koski erityisesti kuvausta kunkin hankkeen vaiheista ja niiden toteutuksen aikatauluista. Projektin vaiheiden kuvaukseen oli muutamissa tapauksessa jäänyt alun perin suunnitellut tehtävät ja aikataulut, vaikka ne olivat myöhemmin muuttuneet.¹⁰⁰

Toimialan asiantuntijoiden ja suunnitelmaa ehdottaneiden asukkaiden starttiraksoilla yhdessä täyttämien OmaStadi -hankepohjien (seurantasivuilla ”työpohjat starttirak-salle”) piti toimialan osallistuvan budjetoinnin asiantuntijan mukaan toimia dokumenttina, joka ohjaisi hankkeen toteuttamista ja johon kirjattaisiin suunnitelman tarkemmat tavoitteet. Jokaiselle hankeseurantasivulle yhtä lukuun ottamatta on liitetty kyseinen työpohja, mutta vain kahdessa niistä on tarkempaa tietoa hankkeiden toteutukseen lopulliseen toteutukseen vaikuttaneista suunnitteluperusteista, vaikka starttiraksoja oli hankkeiden vastuuhenkilöiltä saatujen tiedusteluvastausten mukaan järjestetty yhteensä 21:ssä kaupunkiympäristön toimialan hankkeessa. Muiden hankkeiden työpohjiin on täytetty vain hankkeiden perustiedot. Osallistuvan budjetoinnin toteutuksesta vastaavan asiantuntijan mukaan samanlainen pohja ei sopinut kaikille hankkeille, koska ne olivat keskenään hyvin erilaisia. Siksi kaikista niistäkään hankkeista, joissa oli järjestetty starttiraksa, ei täytetty työpohjaa. Koska lähes kaikki verkkosivuille liitetyt työpohjat ovat täyttämättä, ne eivät arviointihavaintojen mukaan tue hankkeiden seurantaa tai hankkeiden sisällöstä viestimistä.¹⁰¹

⁹⁹ OmaStadi hankeseurantasivuilla arvioinnissa tehdyt havainnot. <https://omastadi.hel.fi/processes/osbu-2019/f/173/>, luettu 28.9.2020 ja 7.10.2020; Decidim-ohjelmistoalustan lokitiedot 7.10.2020. Lokitiedot sisälsivät kaikki eri hankeseurantasivujen päivitysajankohdat ajalta 12.2.–7.10.2020.

¹⁰⁰ OmaStadi hankeseurantasivuilla arvioinnissa tehdyt havainnot. <https://omastadi.hel.fi/processes/osbu-2019/f/173/>, luettu 28.9.2020; Arvioinnissa tehdyt havainnot kaupunkiympäristön toimialan Twitter-tililtä (@HelsinkiKymp) 1.3.–4.11.2020; Decidim-ohjelmistoalustan lokitiedot 7.10.2020. Lokitiedot sisälsivät kaikki eri hankeseurantasivujen päivitysajankohdat ajalta 12.2.–7.10.2020; Kaupunginkanslian osallisuus- ja neuvontayksikön alueosallisuuspäällikön vastaus sähköpostiviestiin 7.10.2020.

¹⁰¹ OmaStadi hankeseurantasivuilla arvioinnissa tehdyt havainnot. <https://omastadi.hel.fi/processes/osbu-2019/f/173/>. Luettu 30.11.2020; ¹⁰¹ Kaupunkiympäristön toimialan osallistavan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon asiantuntijoiden haastattelu 21.8.2020; Hankkeiden vastuuhenkilöiltä saadut vastaukset tiedustelupyyntöön 9.9.–1.10.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

2.2 Stadiluotsit osallistuvan budjetoinnin hankkeissa

Helsingin kaupungin alueelliseen osallisuuden toteuttamissuunnitelmaan kuuluu, että jokaisella asuinalueella nimetään stadiluotsi. Stadiluotsien tehtävänä oli auttaa ja vauhdittaa yhteisöjen aloitteiden etenemistä. Yhteistyötä tehdään alueiden asukkaiden kanssa ja keskustelufoorumit räätälöidään alueyhteisöjen ja kaupungin tarpeiden mukaisesti yhdessä asuinalueen asukkaiden kanssa.¹⁰²

2.2.1 Stadiluotsien tehtävät

Kaupunginkanslian alueosallisuuden tiimi on nimennyt jokaiselle toimialalle omat vastuustadiluotsit. Toimialan palveluksessa toimi kaksi erikseen heidän palvelukseen nimettyä vastuustadiluotsia. Kahden erikseen nimetyn vastuustadiluotsin lisäksi toimiala toteutti yhteistyötä osallistuvan budjetoinnin ensimmäisen kierroksen aikana myös muiden stadiluotsien kanssa satunnaisesti.¹⁰³

Stadiluotsien tehtävänä on ollut auttaa kaupunkilaisia osallistuvan budjetoinnin ideoinnissa ja toteuttamisessa. Heidän tehtävänä on ollut lisäksi varmistaa, että hankkeiden valmistelu on toteutunut moniäänisesti ja yhdenvertaisesti. Samalla stadiluotsit ovat mahdollistaneet prosessin edetessä vuoropuhelun kaupungin eri asiantuntijoiden ja kaupunkilaisten välillä.¹⁰⁴

Stadiluotsien tehtäviin kuului lisäksi vastata oman vastuusuurpiirin osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista, tiedottamisesta ja neuvonnasta, sekä Helsingin osallistuvan budjetoinnin kehittämisestä, mallintamisesta ja yhdenvertaisesta toteuttamisesta. Stadiluotsit ovat toimineet prosessin aikana alueittain, joten he tuntevat oman alueensa ja sen yhteistyöverkostot parhaiten. Heidän tehtävänä on ollut kartoittaa, millaisia tarpeita ja resursseja asukkailla, yhteisöillä sekä yrityksillä on ja samalla he ovat edistäneet yhteistyötä eri osapuolien välillä. Stadiluotsien tehtäviin on kuulunut myös jalkautua kaupunkilaisten luokse kirjastoihin, asukastaloihin ja leikkipuistoihin, että heidät voisi tavoittaa mahdollisimman helposti. Edellä mainitut tehtävät ovat painottuneet enemmän toteutusvaihetta valmisteleviin tehtäviin.¹⁰⁵

Toimialan vastuustadiluotsien tehtäviin on kuulunut myös avustavat osallistuvan budjetoinnin viestintätehtävät. Tavoitteena on ollut helpottaa kaupunkiympäristön toimialan osallistuvasta budjetoinnin viestinnästä vastaavien henkilöiden työkuormaa. He ovat muun muassa avustaneet OmaStadi.hel.fi-seurantasivuston päivittämisessä.¹⁰⁶

¹⁰² Helsingin osallisuusmalli yleisesitys 2018. Saatua Helmi-intranetistä.

¹⁰³ Kaupunkiympäristön toimialan osallistuvan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon asiantuntijoiden haastattelu 21.8.2020.

¹⁰⁴ <http://helmi.hel.fi/Uutiset/Sivut/stadiluotsit-ja-osallistuva-budjetointi-kaynnistyy.aspx>. Luettu 2.10.2020

¹⁰⁵ Barbato ja Sarpo 2020, 15.; <http://helmi.hel.fi/Uutiset/Sivut/stadiluotsit-ja-osallistuva-budjetointi-kaynnistyy.aspx>. Luettu 26.10.2020.

¹⁰⁶ Stadiluotsien vastaus tiedustelupyyntöön 8.9.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (JulkL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

2.2.2 Stadiluotsien yhteistyö toimialan ja kaupunkilaisten kanssa

Vastuustadiluotsit ovat osallistuvan budjetoinnin toteutusvaiheen yhteydessä rakentaneet yhteistyötä niin toimialan työntekijöiden kuin suunnitelmien tehneiden kaupunkilaisten kanssa. Toimialan vastuustadiluotsien tiedustelupyynnön vastauksista kävi ilmi, että toimijoiden yhteistyöllä tulee olla selkeä rakenne. Toimijoiden välille luotu rakenne on käytännössä tarkoittanut sitä, että kommunikoinnin turvaamiseksi jokaiselle toimialalle on nimetty aikaisemmin mainitut omat vastuustadiluotsit.¹⁰⁷

Apuna toimivien vastuustadiluotsien mukaan yhteistyön toteuttaminen toteutusvaiheessa on ollut helppoa niin henkilö- kuin roolitasolla toimialan yhteyshenkilöiden kanssa. Heidän mukaan yhteistyö on ollut tiivistä toimialan osallistuvan budjetoinnin vastuuhenkilöiden kanssa toteutusvaiheessa. Toimialan vastuustadiluotsien vastauksesta selvisi, että he ovat olleet tyytyväisiä luotuun rakenteeseen ja sitä tulee ylläpitää jatkossakin.¹⁰⁸

Stadiluotsien tehtävänä on ollut lisäksi toimia yhdistävänä linkkinä kaupungin asiantuntijoiden ja kaupunkilaisten välillä toteutusvaiheessa. Linkkinä toimiminen on sisältänyt muun muassa kaupunkilaisten kysymyksien välittämistä oikealle vastuuhenkilölle ja eri toimijoiden yhteystietojen välittämistä. Stadiluotsien tehtävinä on ollut lisäksi muun muassa kannustaa ja helpottaa hankkeiden vastuuhenkilöiden työmäärää kaupunkilaisille tapahtuvan viestinnän osalta. Toimialan vastuustadiluotsien ja hankkeiden vastuuhenkilöiden välistä yhteistyötä ei ole kuitenkaan esiintynyt kaikkien hankkeiden osalta. Vastuustadiluotsit kertoivat, että yhteistyö on ollut toteutusvaiheessa hankekohtaista.¹⁰⁹

Toimialan vastuustadiluotsit nostivat osallistuvan budjetoinnin kehittämiskohteena esille budjettien ja rahan käytön läpinäkyvyyden. Läpinäkyvyydellä pystyttäisiin parantamaan kaupunkilaisten luottamusta kaupungin toimintaan ja samalla lisäisi tietoa kustannuksiin vaikuttavista tekijöistä. Toisena kehityskohteena toimialan vastuustadiluotsit näkivät kaupunkilaisten osallisuuden parantamisen toteutusvaiheessa. Heidän mukaansa osallisuutta voitaisiin laajentaa esimerkiksi äänestyksillä toteutusvaiheessa tehtävistä valinnoista.¹¹⁰

Hankkeista 14:ssä hankevastaavat olivat oman ilmoituksensa mukaan tehneet yhteistyötä vastuustadiluotsien kanssa. Kymmenessä hankkeessa vastuuhenkilö ei ol-

¹⁰⁷ Kaupunkiympäristön projektipäällikön vastaus sähköpostitiedusteluun 6.7.2020; Stadiluotsien vastaukset tiedustelupyynnön tarkentaviin kysymyksiin 21.9.2020.

¹⁰⁸ Stadiluotsien vastaus tiedustelupyynnön 8.9.2020; Stadiluotsien vastaukset tiedustelupyynnön tarkentaviin kysymyksiin 21.9.2020.

¹⁰⁹ Stadiluotsien vastaus tiedustelupyynnön 8.9.2020; Stadiluotsien vastaukset tiedustelupyynnön tarkentaviin kysymyksiin 21.9.2020.

¹¹⁰ Stadiluotsien vastaus tiedustelupyynnön 8.9.2020. Stadiluotsien kommentti muistioloonnokseen 14.12.2021.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

lut tehnyt erikseen yhteistyötä stadiluotsien kanssa. Seitsemässä hankkeessa vastuuhenkilöt olivat kuitenkin olleet toimialan yhteisissä osallistuvan budjetoinnin palaverissa tekemisissä stadiluotsien kanssa. Viiden hankkeen osalta vastuuhenkilöiltä ei saatu tietoa kysymykseen.¹¹¹

2.2.3 Starttiraksat osallisuuden toteutumisen turvaajana toteutusvaiheessa

Stadiluotsit järjestivät yhteistyössä toimialojen ja hankkeiden vastuuhenkilöiden kanssa äänestyksestä toteutusvaiheeseen edenneille hankkeille toteutusvaiheen aloitustapahtuman eli Starttiraksan. Kaupunkilaiset pääsivät osallistumaan hankkeiden toteutusvaiheen toteuttamiseen stadiluotsien järjestämissä Starttiraksoissa, missä olivat paikalla myös toimialojen asiantuntijat. Tapahtumia järjestettiin yhteensä kolme kappaletta, joiden tavoitteena oli parantaa kaupunkilaisten osallisuutta, lisätä yhdenvertaisuutta suunnitelmien sisällöistä ja mahdollistaa avoin keskustelu toteutusvaiheen suunnitelmien sisällöistä sekä sopia tarkemmin kaupunkilaisten osallistumisesta toteutukseen.

Starttiraksat järjestettiin 26.–27.2. ja 4.3.2020 ja niihin osallistui yhteensä 54 kaupunkilaista kaikista osallistuvan budjetin hankkeista. Tapahtumiin osallistuneet kaupunkilaiset olivat toteutukseen edenneiden hankkeiden suunnittelijoita. Lisäksi he saivat pyytää tapahtumiin neljä henkilöä omasta lähiverkostostaan. Jokaiselle starttiraksalle oli varattu aikaa noin kolme tuntia ja niihin osallistui eri toimialoilta yhteensä 35 asiantuntijaa. Starttiraksatapahtumat pyrittiin pitämään sopivan kokoisina, että tilaisuuksissa olisi ollut mahdollisimman hyvät keskustelumahdollisuudet osapuolien välillä. Starttiraksoille osallistuneet kaupunkilaiset olivat pääsääntöisesti korkeakoulutettuja. Osallistujat olivat lisäksi suurimmalta osin kokopäivätoissa tai eläkkeellä olevia henkilöitä.¹¹²

Tapahtumien suunnitteluun osallistuivat eri toimialojen hankkeiden vastuuhenkilöt. Tällä tavoiteltiin mahdollisimman hyvää yhteistyötä toimialojen kanssa ja, että tapahtumat olisivat mahdollisimman sujuvia. Lisäksi tavoitteena oli, että kaupunkilaisten toiveet ja odotukset pystyttäisiin täyttämään mahdollisimman hyvin. Toimialojen vastuuhenkilöt ja asiantuntijat olivat mukana kehittämässä toimintaa jo varhaisesta vaiheesta lähtien.¹¹³

¹¹¹ Hankkeiden vastuuhenkilöiltä saadut vastaukset tiedustelupyyntöön 9.9.-1.10.2020.

¹¹² Barbato ja Sarpo 2020, 57; Stadiluotsien vastaus tiedustelupyyntöön 8.9.2020; Barbato ja Sarpo 2020, 63.

¹¹³ Barbato ja Sarpo 2020, 60.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Kaupunkiympäristön toimialan osallistuvan budjetoinnin hankkeista starttiraksa oli pidetty 21 hankkeesta. Ainoastaan yhdestä toimialan osallistuvan budjetoinnin hankkeesta ei oltu pidetty starttiraksaa. Toimialan seitsemästä hankkeesta ei ollut tietoa oliko starttiraksaa järjestetty.¹¹⁴

Starttiraksa tapahtumien roolina ja tarkoituksena oli toimia myös viestinnällisenä tapahtumana muille kaupungin asukkaille. Tapahtumista ja hankkeiden toteuttamisesta viestittiin kaupungin normaaleissa viestintäkanavissa. Osallistuvaa budjetointia toteutetaan kaupungin normaalien periaatteiden mukaan jolloin hankkeiden toteutus saattaa tuntua kohtuuttoman pitkältä. Edellä mainitusta syystä viestinnällä on ollut erittäin suuri rooli osallistuvan budjetoinnin toteuttamisen kannalta.¹¹⁵

Kaupunkilaisten tyytyväisyys starttiraksatapahtumiin

Kaupunkiympäristön toimialan vastuustadiluotsit käsittelivät heidän toteuttamassaan opinnäytetyössään tarkemmin kaupunkilaisten tyytyväisyyttä starttiraksatapahtumien järjestelyihin. Stadiluotsien järjestämät starttiraksatapahtumat koskivat kaikkia Helsingin kaupungin osallistuvan budjetoinnin hankkeita. Toimialan hankkeita oli kuitenkin Helsingin kaupungin osallistuvan budjetoinnin hankkeista yhteensä 29, joka oli noin 66 prosenttia kaikista toteutettavista hankkeista. Täten starttiraksatapahtumiin osallistuneista kaupunkilaisista suurin osa oli tekemisissä kaupunkiympäristön toimialan asiantuntijoiden kanssa. Havaintojen käsittelyssä pitää kuitenkin huomioida se, että vastaukset saattavat koskea myös muiden toimialojen asiantuntijoita.¹¹⁶

Kaupunkiympäristön toimialan vastuustadiluotsit olivat toteuttaneet palautekyselyn tapahtumiin osallistuneille kaupunkilaisille starttiraksatapahtumien jälkeen. Heidän tekemän kyselyn perusteella 97,3 prosenttia vastaajista oli joko osittain, tai täysin samaa mieltä siitä, että ”tapahtumien järjestelyt olivat onnistuneet hyvin”. Heidän kyselystään selvisi myös, että yksikään vastaaja ei ollut osittain, tai täysin erimieltä järjestelyjen onnistumisesta.¹¹⁷

Starttiraksojen tavoitteena oli mahdollistaa kaupunkilaisten osallistuminen hankkeiden toteuttamiseen. Kaupunkiympäristön toimialan vastuustadiluotsien kyselystä selvisi, että 89,2 prosenttia osallistujista oli täysin samaa mieltä, että ”tapahtumassa oli luontevaa esittää kysymyksiä ja osallistua keskusteluun” -väittämän kanssa.¹¹⁸

Kaupunkiympäristön vastuustadiluotsien mukaan toimialan asiantuntijat kuulivat suurilta osin hyvinkin paljon kaupunkilaisten mielipiteitä toteuttamisesta ja ottivat näke-

¹¹⁴ Hankkeiden vastuuhenkilöiltä saadut vastaukset tiedustelupyyntöön 9.9.-1.10.2020.

¹¹⁵ Barbato ja Sarpo 2020, 27.

¹¹⁶ Hankkeiden vastuuhenkilöiltä saadut vastaukset tiedustelupyyntöön 9.9.-1.10.2020; Barbato ja Sarpo 2020; Kymp OmaStadi-hankkeiden aikataulu 2019-2020.

¹¹⁷ Barbato ja Sarpo 2020, 65.

¹¹⁸ Barbato ja Sarpo 2020, 66.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (JulKL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

mykset huomioon mahdollisuuksien mukaan. Heidän mukaan kaupunkilaisten osallisuuden kokemuksen kannalta oli tärkeää, että toimialan asiantuntijat perustelivat huolellisesti kantansa, mikäli toiveita ei voinut sellaisenaan toteuttaa.¹¹⁹

Vastuustadiluotsit asettivat ennen starttiraksojen pitämistä keskeiseksi tavoitteeksi, että tilaisuuksissa olisi rakentava ja ratkaisukeskeinen tunnelma. Tapahtumiin osallistuneista kaupunkilaisista oli 89,2 prosenttia täysin samaa mieltä ”ilmapiiri oli rakentava” -väittämän kanssa. Vastuustadiluotsien havaintoa tuki myös haastatteluissa saatu myönteinen palaute tapahtumien ilmapiiristä. Kaupunkilaiset vastasivat myös kysymykseen, kuinka heidän osaamiseensa ja näkemykseensä kaupunkilaisena luotettiin. Kaupunkilaisista 63,9 prosenttia oli täysin samaa mieltä ja 25,1 prosenttia osittain samaa mieltä väittämän kanssa.¹²⁰

Opinnäytetyössä selvitettiin myös starttiraksoille osallistuneiden henkilöiden näkemystä osallistuvan budjetoinnin toteuttamisesta Helsingissä. Kyselyn perusteella 91,7 prosenttia henkilöistä oli täysin samaa mieltä, että ”osallistuva budjetointi mahdollistaa uutena keinona kaupunkilaisten vaikuttamista kaupungin toiminnassa” – väittämän kanssa. Vastaajista 66,7 prosenttia uskoi pystyvänsä vaikuttamaan osallistuvan budjetoinnin kautta Helsingissä. Kyselyn tehneet toimialan vastuustadiluotsit nostivat esille, että korkea tyytyväisyys voi johtua muuan muassa vastaajien suunnitelmien pääsemisestä äänestysvaiheesta toteutusvaiheeseen.¹²¹

Kyselyssä tiedusteltiin myös vastaajien mielipidettä päästä vaikuttamaan kaupungin toimintaan. Vastaajista 69,7 prosenttia oli täysin samaa mieltä siitä, että osallistuva budjetointi oli lisännyt kiinnostusta vaikuttamiseen kaupungissa. Samalla kyselyssä tiedusteltiin osallistuvan budjetoinnin opettavuisuutta yhteisiin asioihin vaikuttamisesta. Vastaajista 48,6 prosenttia oli täysin samaa mieltä siitä, että toimintaan osallistuminen on lisännyt heidän ymmärrystään Helsingin kaupungin yhteisiin asioihin vaikuttamisesta. Vastaajista 83,4 prosenttia kertoi, että prosessiin osallistuminen on lisännyt yleistä kiinnostusta osallistua oman asuinalueensa vaikuttamiseen. Kyselyssä tiedusteltiin myös että, kuinka moni vastaajista on harkinnut osallistua uudestaan osallistuvan budjetoinnin prosessiin. Vastaajista 88,6 prosenttia oli sitä mieltä, että osallistuu myös tulevaisuudessa osallistuvan budjetoinnin toteuttamiseen.¹²²

Osa starttiraksatapahtumiin osallistuneista kaupunkilaisista kokivat kuitenkin myös kehitettävää asiantuntijoiden toiminnassa tapahtumissa. Yksi esille noussut kehityskohta liittyi tapahtumien rakentavaan ilmapiiriin. Eräs vastaajista oli täysin eri mieltä kyselyssä kyseisen väittämän kohdalla. Haastattelussa eräs kaupunkilainen avasi

¹¹⁹ Stadiluotsien vastaus tiedustelupyyntöön 8.9.2020.

¹²⁰ Barbato ja Sarpo 2020, 66.

¹²¹ Barbato ja Sarpo 2020, 70.

¹²² Barbato ja Sarpo 2020, 70.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

samaa kohtaa hänen näkökulmastaan. Hän nosti esille sen, että kaupungin asiantuntijalla oli valmis ratkaisuehdotus jo etukäteen ja kaikki oli selvää jo ennen yhteisen suunnittelun aloittamista.¹²³

Starttiraksojen vaikuttavuuden merkityksellisyyttä koskevassa kohdassa nousi esille myös kehitettävää. Eräs haastatteluun osallistunut kaupunkilainen kertoi, että hän oli osallistunut starttiraksoille kahdesta eri hankkeesta. Nämä hankkeet olivat poikenneet vaikuttavuuden osalta toisistaan. Toisen hankkeen osalta kaupunkilainen oli käynyt keskusteluja ja aikaisemmin kaupunkiympäristön toimialan asiantuntijoiden kanssa. Hän kertoi haastattelussa, että alustavat toimenpiteet oli tehty jo aikaisemmin ja täten hanke olisi mennyt eteenpäin ilman starttiraksaakin.¹²⁴

2.3 Onko kaupunkilaisia osallistettu hankkeiden toteuttamiseen

2.3.1 Alkuperäisen suunnitelman tehneitä kaupunkilaisia osallistettiin

Osallistuvan budjetointi on kaupunkilaisten uusi muoto päästä vaikuttamaan määrärahojen jakamiseen. Osallistuvan budjetoinnin toteuttamista ei ole Suomessa kehitetty aikaisemmin näin suuressa mittakaavassa sisältäen kaikki kaupungin toimialat. Tämä antaa kaupunkilaisille päätöksentekovaltaa rajatussa osassa kaupungin talousarviota. Tavoitteena on antaa kaupunkilaisille mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa alueidensa hankintoihin ja mahdollistaa kaupunginosien tarpeiden esilletulo.¹²⁵

Kaupungin osallistuvan budjetoinnin toteutusperiaatteita käsittelevässä liitteessä mainitaan, että prosessia kehitetään yhdessä kaupunkilaisten kanssa, joka käsittää myös hankkeiden toimeenpanovaiheen. Kaupunkiympäristön toimialan osallisuussuunnitelmassa mainitaan puolestaan, että tavoitteena on tehdä näkyväksi missä ja miten kaupunkilaiset voivat osallistua toimintaan. Lisäksi osallisuussuunnitelmassa mainitaan, että päätöksenteon tulee olla läpinäkyvää ja avointa. Suunnitelmassa mainitaan myös, että osallisuuden menetelmävalikoima tarjoaa kaupunkilaisille monipuoliset mahdollisuudet osallistua. Kuva 8 havainnollistaa kaupunkilaisten osallistumis- ja vuorovaikutusmahdollisuudet osallistuvan budjetoinnin prosessissa. Tässä arvioinnissa keskitytään toteutusvaiheen osallistamiseen ja vuorovaikutukseen.¹²⁶

¹²³ Barbato ja Sarpo 2020, 67.

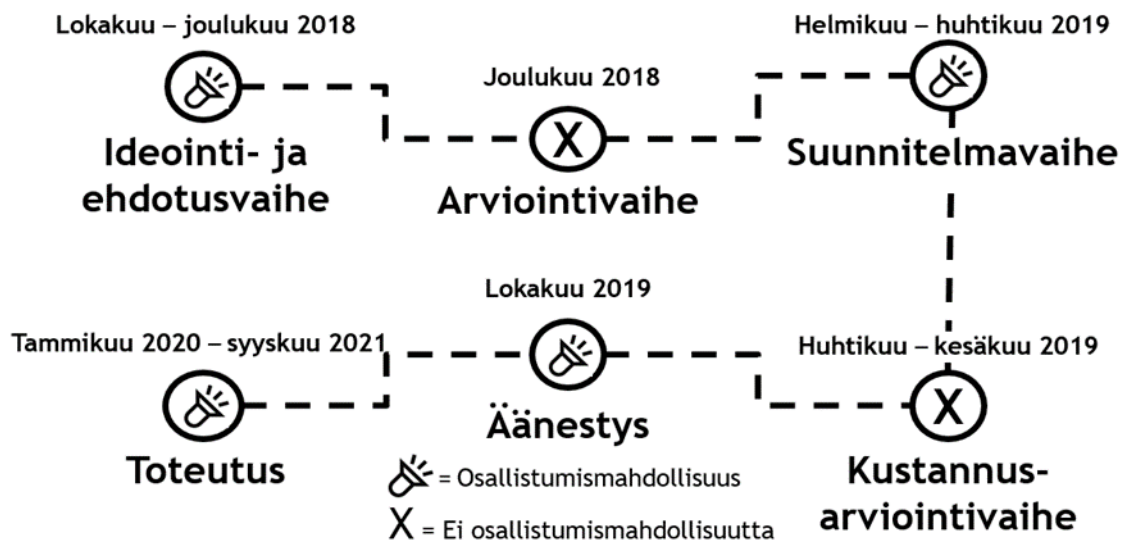
¹²⁴ Barbato ja Sarpo 2020, 68.

¹²⁵ Helsingin osallisuusmalli yleisesitys 2018, Saatu Helmi-intranetistä; Helsingin kaupungin osallistuvan budjetoinnin väliarviointi, OmaStadi 2018–2019; Kuntalaki 410/2015, 22 §.

¹²⁶ Helsingin osallistuvan budjetoinnin toteutusperiaatteet. Khs 1.10.2018 § 631 liite; Kaupunkiympäristölautakunta 4.12.2020 § 628 liite, Osallisuussuunnitelma Kaupunkiympäristön 2019–2021.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Kuva 8. Helsingin kaupunkilaisten osallistumismahdollisuudet osallistuvan budjetoinnin prosessissa.¹²⁷

Kaupunkilaisten osallistumis- ja vuorovaikutusmahdollisuudet kohdistuivat vahvasti toimialan toiminnassa toteutusvaihetta aikaisempiin vaiheisiin kuten (Kuva 8.) huomataan. Toimintatapaa perusteltiin sillä, että erilaisten ryhmien huomioiminen esimerkiksi viestinnässä olisi tuottanut haasteita toteutusvaiheessa hankkeiden suuren lukumäärän johdosta. Arviointikäynnillä nostettiin esille myös, että vuorovaikutus olisi saattanut mahdollisesti hidastaa hankkeiden toteutusprosessia jo ennestään tiukassa aikataulussa. Toimialan mukaan tavoite hankkeiden nopeasta etenemisestä oli ristiriidassa sen kanssa, että kaupunkilaisia, erityisesti myös erityisryhmiin kuuluvia, olisi pitänyt myös laajasti osallistaa toteuttamisvaiheessa. Osallistaminen olisi vienyt aikaa ja resurssia hankkeiden toteuttamiselta.¹²⁸

Toimialan ensisijaisena päätavoitteena on ollut edellä mainitun luvun 2.1.1 mukaan saattaa kaikki osallistuvan budjetoinnin hankkeet mahdollisimman ripeästi valmiiksi. Kaikille äänestysvaiheesta jatkoon edenneille hankesuunnittelijoille ja heidän apuhenkilöilleen on tarjottu mahdollisuus osallistua toteutusvaiheen yhteissuunnitteluun. Yhteissuunnittelua toteutettiin yhteistyössä edellä mainittujen hankkeiden vastuu-

¹²⁷ Vaiheet ja niiden aikataulut on koostettu arviointia varten seuraavista lähteistä: Laulainen 2019, 54; <https://omastadi.hel.fi/processes/osbu-2019/steps>. Luettu 3.8.2020 ja Kymppä OmaStadi projektikokous syyskuu 2020, power point, saatu Kymppä osallistuvan budjetoinnin Teams-kanavalta 28.9.2020. Aikataulujen toteutuminen on esitetty marraskuun 2020 tietojen mukaisesti.

¹²⁸ Tarkastuslautakunnan 1. toimikunnan arviointikäynti kaupunkiympäristön toimialalle 23.10.2020; Kaupunkiympäristön toimialan osallistuvan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon asiantuntijoiden kommentit muis-tiolounnokseen 13.1.2021.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

henkilöiden kanssa. Stadiluotsit ovat toimineet yhdistävänä tekijänä näiden toimijoiden välillä. Stadiluotsit järjestivät hankkeiden toteutusvaiheen suurimmat osallistumis- ja vuorovaikutustilaisuudet eli starttiraksat.

Toimialalla on tehty vuorovaikutuksesta ja viestinnästä päätös, että osallistuvan budjetoinnin ensimmäisen kierroksen hankkeissa toimenpiteet toteutetaan pääsääntöisesti hankkeiden alkua- ja toteutusvaiheessa. Hankkeiden vuorovaikutus ja suunnittelu on vaihdellut hankkeiden välillä tapauskohtaisesti säännöllisestä yhteydenpidosta vähäisempään. Osassa hankkeista suunnittelua on toteutettu useampaan otteeseen kaupunkilaisten kanssa muun muassa maastossa ja yhteisissä kokouksissa. Osassa hankkeista toimiala on saanut suunnitelmat ideoineiden kaupunkilaisten avulla vastata kokonaan toteuttamisesta.¹²⁹

Koronapandemia on myös vaikuttanut yhteissuunnitteluun ja vuorovaikutukseen niin, että osassa hankkeissa tiedonvaihto on perustunut suurilta osin vain sähköpostin välityksellä käytäviin keskusteluihin. Hankkeiden valmistumisien jälkeen oli tarkoituksena pitää myös yhteisiä valmistumisjuhlia kaupunkilaisten kanssa. Koronapandemian aikana näitä juhlia ei ole kuitenkaan pystytty pitämään.¹³⁰

Hankkeiden vastuuhenkilöiltä tiedusteltiin yhteistyön määrää kaupunkilaisten kanssa toteutusvaiheessa. Tiedustelukyselyyn vastanneiden hankkeiden vastuuhenkilöiden mukaan toteutusvaiheessa kaupunkilaisten kanssa oli tehty yhteistyötä noin 62 prosentissa kaikista toimialan hankkeista. Hankkeiden vastuuhenkilöistä noin 21 prosenttia ei vastannut kyselyyn ja noin 17 prosentissa hankkeista kaupunkilaisten kanssa ei oltu toteutettu yhteistyötä.¹³¹

Helsingin kaupunkilaiset ovat pystyneet osallistumaan hankkeiden toteuttamisvaiheeseen kaupunginkanslian perustaman OmaStadi-seurantasivuston avulla. Seurantasivuston tarkoituksena oli tarjota kaupunkilaisille mahdollisimman tarkkoja tietoja hankkeiden etenemisestä. Toimialalta saadun tiedon mukaan tarkkojen tietojen antamiseen oli kuitenkin vaikuttanut koronapandemian aiheuttama haastava tilanne. Tämän lisäksi tietojen antamiseen on vaikuttanut aikaisemmin 2.1.7 luvussa esille nostetut OmaStadi-seurantasivuston ongelmat.¹³²

Toimialan asiantuntija totesi myös heinäkuussa, että vuorovaikutuskäytänteitä tul- laan miettimään uudelleen seuraavalle OmaStadi 2.0 kierrokselle. Kaupunkilaisten osallistamiseen ja toimijoiden väliseen vuorovaikutukseen on vaikuttanut huomatta-

¹²⁹ Kaupunkiympäristön projektipäällikön vastaus sähköpostitiedusteluun 6.7.2020; Tarkastuslautakunnan 1. toimikunnan arviointikäynti kaupunkiympäristön toimialalle 23.10.2020.

¹³⁰ Kaupunkiympäristön projektipäällikön vastaus sähköpostitiedusteluun 6.7.2020; Tarkastuslautakunnan 1. toimikunnan arviointikäynti kaupunkiympäristön toimialalle 23.10.2020.

¹³¹ Hankkeiden vastuuhenkilöiltä saadut vastaukset tiedustelupyyntöön 9.9.-1.10.2020.

¹³² Kaupunkiympäristön projektipäällikön vastaus sähköpostitiedusteluun 6.7.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (JulKL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

vasti lisäksi toimialan hankkeiden vastuuhenkilöiden suuret työmäärät. Toimialan arviointikäynnin yhteydessä todettiin, että osallistuvan budjetoinnin ensimmäisen kierroksen toteuttaminen on vienyt yhteensä aikaa noin 3 000 tuntia vuodessa.¹³³

Hankkeiden vastuuhenkilöt kertoivat tiedustelukyselyssä yhteistyöstä kaupunkilaisten kanssa. Erään hankkeen vastuuhenkilö nosti esille, että yhteistyötä tehtiin "Eteläisen Helsingin koulupihat liikunnallisesti kuntoon" -hankkeessa yhdessä oppilaiden kanssa. Toinen esimerkki on, että "Koirankakkapusseja ja roskiksia Helsinkiin" -hankkeessa järjestettiin erillinen äänestys mahdollisuus kaupunkilaisille. Äänestyksessä kaupunkilaisilla oli mahdollisuus vaikuttaa telineiden sijaintiin reittien varrella. Äänestykseen osallistui suuri joukko paikallisia kaupunkilaisia ja vastauksia saatiin yli 400 kappaletta.

Lisäksi hankkeiden toteuttamisen yhteydessä oli suoritettu edellä mainittuja maastokierroksia. Erään hankkeen vastuuhenkilö kertoi, että hän oli ollut yhdessä kaupunkilaisten ja asiantuntijoiden kanssa maastossa konkreettisesti paikan päällä. Samalla he olivat keskustelleet virkistysreitteihin liittyvistä toiveista ja tarpeista. Samalla hankkeen vastuuhenkilö oli saanut tietoja alueen luontohistoriasta ja sen ominaispiirteistä. Hän myös kehui ja nosti esille, että yhteistyö on ollut tosi hyödyllistä osapuolien välillä.¹³⁴

Kaupunkilaisilla oli myös mahdollisuus kommentoida OmaStadi-seurantasivuston kautta hankkeita. Erään osallistuvan budjetoinnin hankkeen vastuuhenkilön mukaan hankkeista vastanneet eivät ole huomioineet kovin järjestelmällisesti kaupunkilaisten OmaStadi -verkkosivuille jättämiä kommentteja, koska ohjelmistoalusta ei lähettänyt niistä herätteitä, eikä kommenttien seuraamiseen ollut ohjeistettu. Erään vastuuhenkilön mukaan eri vuorovaikutuskanavia oli liikaa, jotta kaupunkilaisten kommentteja olisi ehtinyt seurata. Käytännössä sivuilla ei ole juuri ollut roolia hankkeiden toteutusvaiheen vuorovaikutuksessa yhdessä kaupunkilaisten kanssa, vaan yhteydenpitovälineenä on toiminut sähköposti. Arviointihavaintojen perusteella kuitenkin joitakin kaupunkilaisten kommentteja oli otettu huomioon toteutuksessa.¹³⁵

Erään hankkeen vastuuhenkilö nosti esille myös sen, että osallistuvan budjetoinnin ensimmäisellä kierroksella asiasta ei ole ollut tarpeeksi puhetta. Hänen tietojensa mukaan alustaa ollaan kuitenkin kehitetty eteenpäin ja toisella kierroksella tähän on luvassa parannuksia. Toisen hankkeen vastuuhenkilö näki samaiseen haasteeseen ratkaisuksi, että stadiluotsit voisivat tulevaisuudessa välittää informaation seurantasivustolle tulleista kommentteista.¹³⁶

¹³³ Kaupunkiympäristön projektipäällikön vastaus sähköpostitiedusteluun 6.7.2020; Tarkastuslautakunnan 1. toimikunnan arviointikäynti kaupunkiympäristön toimialalle 23.10.2020.

¹³⁴ Hankkeiden vastuuhenkilöiltä saadut vastaukset tiedustelupyynnöön 9.9.-1.10.2020.

¹³⁵ Hankkeiden vastuuhenkilöiltä saadut vastaukset tiedustelupyynnöön 9.9.-1.10.2020.

¹³⁶ Hankkeiden vastuuhenkilöiltä saadut vastaukset tiedustelupyynnöön 9.9.-1.10.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Kaupunkilaisille on siis tarjottu vaikuttavia osallistumismahdollisuuksia osallistuvan budjetoinnin toteutusvaiheessa esimerkiksi starttiraksoilla. Täten voidaan katsoa kuntalain 22 § vaatimuksen kaupunkilaisten osallistumisen mahdollistamisesta toteutuneen.

2.3.2 Vähemmän aktiivisia ryhmiä ei ole pyritty osallistamaan hankkeiden toteutukseen

Kaupunginhallituksen osallistuvan budjetoinnin toteuttamisperiaatteissa todetaan, että toimeenpanon yksityiskohtien jatkovalmistelussa kiinnitetään erityistä huomiota eri väestöryhmien yhdenvertaisen osallistumisen mahdollistaviin toimintatapoihin ja tukeen.¹³⁷

Toimialan palveluksessa toimivien vastuustadiluotsien opinnäytetyössä todettiin, että he tunnistivat aliedustetuiksi ryhmiksi nuoret lapset, ikäihmiset, maahanmuuttajat ja vammaiset. He nostivat myös esille, että potentiaalisesti syrjään jääväksi ryhmäksi päihde- ja mielenterveyskuntoutujat.¹³⁸

Kaupunkiympäristön toimialan toimintaa ohjaavien asiantuntijoiden kanssa pidetyssä haastattelussa kuitenkin selvisi, että tämän ryhmien tavoittamisen eteen ei ole vielä tehty toimenpiteitä ensimmäisen kierroksella. Toteutusvaiheen tapaamisiin on otettu mukaan edellä mainitut äänestysvaiheesta jatkoon edenneiden suunnitelman tehneet kaupunkilaiset. Osallistuvan budjetoinnin ensimmäisen kierroksen toimintamallissa oli määritelty äänestäminen ja ”rakset” pääasiallisiksi kaupunkilaisten osallistamistavoiksi. Osallistuvan budjetoinnin yhteydessä ei siis tämän vuoksi tehty muutamaa laajaa hanketta lukuun ottamatta hankkeiden lähialueiden asukkaiden osallistamista, mikä yleensä kuuluu toimialan normaaleihin prosesseihin.¹³⁹

Toimialan viestintää on toteutettu ensimmäisellä kierroksella ainoastaan suomen kielellä, mikä ei ole edesauttanut esimerkiksi vähemmän aktiivisten ryhmään kuuluvien maahanmuuttajien tavoittamista toteuttamisessa. Lisäksi kuten aikaisemmin luvussa 2.2.3 todettiin, olivat starttiraksoille osallistuneet kaupunkilaiset pääsääntöisesti korkeakoulutettuja, kokopäivätoissa tai eläkkeellä olevia henkilöitä.¹⁴⁰

Stadiluotsit nostivat esille, että kaupunkilaisia voidaan eri menetelmillä tulevaisuudessa osallistaa laajasti. Eräänä esimerkkinä osallistamisesta toimii aikaisemmin

¹³⁷ Kaupunginhallitus 1.10.2018 § 631 osallistuvan budjetoinnin toteutusperiaatteet.

¹³⁸ Barbato ja Sarpo 2020, 28.

¹³⁹ Kaupunkiympäristön toimialan osallistavan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon asiantuntijoiden haastattelu 21.8.2020; Kaupunkiympäristön toimialan osallistavan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon asiantuntijoiden kommentit muistiolounnokseen 13.1.2021; Kaupunkiympäristön toimialan projektipäällikön vastaus sähköpostiedusteluun 15.1.2021.

¹⁴⁰ Barbato ja Sarpo 2020; Kaupunkiympäristön toimialan vuorovaikutussuunnittelijan vastaus sähköpostitiedusteluun 30.10.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

mainittu ”Koirankakkapusseja ja roskiksia Helsinkiin” -hanke, missä toteutettiin karttapohjainen kysely koirankakkapussitelineiden sijoittelusta kaupunkilaisille. Kysely toteutettiin niin, että stadiluotsit jakoivat kyselyitä muun muassa omien kaupungin-osiensa Facebook-ryhmissä.¹⁴¹

Vastaavaa osallistamista oli toteutettu kaupunkiympäristön toimialan ”Koululaisten toiveita Itä-Helsingin leikkipuistoihin” -hankkeessa. Hankkeessa leikkipuistojen ohjaajat osallistivat lapsia toteutukseen. Lapsilta kysyttiin, millaisia leikki- ja liikuntavälineitä leikkipuistoihin hankintaan OmaStadi-rahalla. Toimialan stadiluotsit nostivat esille, että vastaavalla tavalla osallistamista voitaisiin toteuttaa melkein mistä tahansa hankkeesta.¹⁴²

Toimialan stadiluotsit myös pohtivat, että konkreettiset ja varmasti toteutettavat hankkeet voisivat saada vähemmän aktiivisia ryhmiä osallistumaan enemmän toimintaan. Heidän mielestään olennaista on, että kaupungin eri toimijat, järjestöt ja yritykset tekisivät yhdessä töitä vähemmän aktiivisten kaupunkilaisten tavoittamiseksi.¹⁴³

Vähemmän aktiivisten ryhmien osallistamisessa pitää muistaa, että kaikilla ei välttämättä ole tarvittavia laitteita digitaaliseen osallistumiseen tai osaamista käyttää sosiaalisen median erilaisia sovelluksia. Stadiluotsit kertoivat tiedustelupyynnön yhteydessä vastauksissaan, että ratkaisevaa on eri toimijoiden välinen yhteistyö. He totesivat, että asukastalojen, eri toimipisteiden ja järjestökentän pitäisi vahvistaa entisestään yhteistyötä keskenään. Stadiluotsit nostivat esimerkiksi yhteistyökumppaneiden eri toimipisteiden välisen yhteistyön. Heidän mukaan yhteistyökumppanit voisivat informoida kaupunkilaisia osallistumisen tavoitteista omille kohderyhmilleen ja kaupungin eri toimipisteet voisivat puolestaan tarjota tukea esimerkiksi juuri digiosallistumiseen.¹⁴⁴

2.3.3 Viestintä painottui sosiaaliseen mediaan

Helsingin kaupungin viestinnän ja osallisuuden yleisenä tavoitteena on, että kaupunkilaiset, yhteisöt ja yritykset tietävät tarpeeksi ajoissa kaupungin suunnitelmista, toiminnasta ja palveluista. Tavoitteena on myös saada kaupunkilaiset ja toimijat osallistumaan kaupungin kehittämiseen.¹⁴⁵

Helsingin kaupungin osallistuvan budjetoinnin ensimmäisen kierroksen toteutusperiaatteiden mukaan toteutusvaiheessa olennaista oli avoin kuntalaisviestintä. Toteu-

¹⁴¹ Kaupunkiympäristön toimialan stadiluotsien vastaukset tiedustelupyyntöön 8.9.2020.

¹⁴² Kaupunkiympäristön toimialan stadiluotsien vastaukset tiedustelupyyntöön 8.9.2020; Kaupunkiympäristön toimialan stadiluotsien vastaukset tiedustelupyyntöön 21.9.2020.

¹⁴³ Kaupunkiympäristön toimialan stadiluotsien vastaukset tiedustelupyyntöön 8.9.2020.

¹⁴⁴ Kaupunkiympäristön toimialan stadiluotsien vastaukset tiedustelupyyntöön 21.9.2020.

¹⁴⁵ Helsingin kaupungin talousarvio 2020; Helsingin osallistuvan budjetoinnin toteutusperiaatteet. Khs 1.10.2018 § 631 liite, 5.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (JulkL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

tusvaiheessa tuli myös mahdollisuuksien mukaan arvioida budjettiehdotuksen tekijöiden ja kaupungin asukkaiden mahdollisuudet osallistua toteutukseen. Lisäksi tuli kiinnittää erityisesti huomioita eri väestöryhmien yhdenvertaisen osallistumisen mahdollistaviin toimintatapoihin sekä hyödyntää viestinnässä useita eri kanavia.¹⁴⁶

Viestintää koskevat havainnot liittyvät arvioinnin osakysymykseen ”Onko kaupunkiympäristön toimiala osallistanut kuntalaisia osallistuvan budjetoinnin toteuttamisvaiheessa?”, jonka yhtenä kriteerinä on, että kaupunkiympäristön toimiala on tehnyt toimenpiteitä toiminnan läpinäkyvyyden ja avoimen tiedon määrään kasvattamiseksi. Lisäksi arvioinnin osakysymyksen ”Onko kaupunkiympäristön toimiala tehnyt toimenpiteitä, jotta myös vähemmän aktiiviset ryhmät saadaan mukaan toimintaan?” kriteerinä on myös, että toimiala seuraa, miten viestinnässä otetaan huomioon eri väestöryhmät.

Osallistuvan budjetoinnin hankkeiden toteuttamisesta viestiminen on painottunut toimialan mukaan sosiaaliseen mediaan, erityisesti kaupunkiympäristön toimialan sivustoille Facebook ja Twitter -sivuille, joilla on yhteensä noin 47 000 seuraajaa. Viestintää toteuttaneen asiantuntijan mukaan näissä kanavissa tehdyt julkaisut ovat levinneet myös eri alueiden paikallisiin Facebook-ryhmiin muun muassa Stadiluotsien toimesta. Esimerkiksi Facebookissa päivitykset ovat tavoittaneet säännöllisesti 10 000–20 000 kaupunkilaista. Toteutusvaiheessa olevista hankkeista on viestitty sosiaalisessa mediassa aktiivisesti, noin 1–2 kertaa viikossa. Postausaiheiden valinnan periaatteena on ollut se, että viestitään sellaisista asioista, joista on jotakin konkreettista kerrottavaa ja mieluusti kuva.¹⁴⁷

Sosiaalisen median ohella osallistuvan budjetoinnin hankkeet ovat olleet esillä paikallislehdissä sekä asukkaille järjestetyissä alueellisissa verkkotilaisuuksissa. Koska kaupunkiympäristön viestintä on muutenkin pääasiassa suomenkielistä, OmaStadi-hankkeista on viestitty ainoastaan suomeksi.¹⁴⁸

Viestinnän suunnittelussa on ollut mukana kaksi henkilöä toimialan viestintäpalveluista. Viestinnän toteutuksesta on pääosin vastannut heistä toinen. Lisäksi toimialan viestintäpalvelujen ns. substanssiryhmät eli eri aihepiirien viestintään nimetyt henkilöt ovat tehneet tiedotteita joistakin osallistuvan budjetoinnin hankkeista. Myös kaupunginkanslia ja stadiluotsit ovat osallistuneet viestintään.¹⁴⁹

¹⁴⁶ Helsingin osallistuvan budjetoinnin toteutusperiaatteet. Khs 1.10.2018 § 631 liite.

¹⁴⁷ Kaupunkiympäristön toimialan vuorovaikutussuunnittelijan vastaus sähköpostitiedusteluun 30.10.2020; Tarkastuslautakunnan 1. toimikunnan arviointikäynti kaupunkiympäristön toimialalle 23.10.2020; Arvioinnissa tehdyt havainnot kaupunkiympäristön toimialan Twitter-tililtä (@HelsinkiKymp) 1.3.-4.11.2020; Kaupunkiympäristön toimialan OmaStadi projektikokous syyskuu 2020, power point, saatu kaupunkiympäristön toimialan osallistuvan budjetoinnin Teams-kanavalla 28.9.2020.

¹⁴⁸ Kaupunkiympäristön toimialan vuorovaikutussuunnittelijan vastaus sähköpostitiedusteluun 30.10.2020.

¹⁴⁹ Kaupunkiympäristön toimialan vuorovaikutussuunnittelijan vastaus sähköpostitiedusteluun 30.10.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (JulKL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Kaupunkiympäristön toimialan osallistuvan budjetoinnin hankkeille ei tehty erillisiä viestintäsuunnitelmia, vaan hankkeilla oli yhteinen viestintäsuunnitelma. Kaikille hankkeiden vastuuhenkilöille annettiin toteuttamisvaiheen alussa ohjeistus, milloin olla yhteydessä viestintään. Tällaisiksi ajankohdiksi suunniteltiin esimerkiksi hankkeen rakentamisen alkamista, asukkaiden tapaamista tai hankkeiden valmistumisjuhlien järjestämistä.¹⁵⁰

Hankkeiden vastuuhenkilöiden mukaan kuitenkin vain yhdessä hankkeessa kyseisen hankkeen vastuuhenkilö ja kaikkien kaupunkiympäristön toimialan viestinnästä vastannut henkilö olivat suunnitelleet yhdessä ko. hankkeen viestintää.¹⁵¹ Hankkeiden vastuuhenkilöiden tiedusteluvastauksista kävi myös ilmi, että kaikilla vastuuhenkilöillä ei ollut tietoa siitä, oliko heidän vastuullaan olevilla hankkeilla viestintäsuunnitelmaa.¹⁵²

Kaupunkiympäristön toimialan osallistuvan budjetoinnin hankkeiden viestinnästä vastanneen asiantuntijan mukaan hankkeiden vastuuhenkilöt eivät yleensä ottaneet omatoimisesti yhteyttä viestintään, toisin kuin heitä oli ohjeistettu. Käytännössä säännöllinen yhteydenpito on tapahtunut kaupunkiympäristön viestinnän OmaStadi-vastaavan aloitteesta. Viestintää on toimialan osallistuvan budjetoinnin hankkeiden toteuttamisesta vastaavien asiantuntijoiden mukaan toteutettu tämän yhteydenpidon ja OmaStadi-seurantasivujen aikataulujen mukaisesti.¹⁵³

Toimialalla osallistuvan budjetoinnin viestintää toteuttaneen vuorovaikutussuunnittelijan mukaan OmaStadi-viestintä sosiaalisessa mediassa onnistui ja viestintä on tavoittanut kaupunkilaiset hyvin. Vaikka hankkeet ovat olleet paikallisia, ne ovat herättäneet kiinnostusta ihmisissä eri puolilla Helsinkiä. Julkaisu OmaStadi-hankkeista ovat viestinnästä vastanneen henkilön mukaan toimineet myös niin sanottuina hyvän mielen julkaisuna koronapandemian aikana.¹⁵⁴ Arvioinnissa Twitteristä tehdyt havainnot vahvistavat tämän: kaupunkiympäristön toimialan OmaStadi julkaisu ovat pääosin saaneet poikkeuksellisen myönteistä huomiota verrattuna muun muassa muihin kaupunkiympäristön toimialan sosiaalisen median julkaisuihin.¹⁵⁵

Arviointihavaintojen mukaan sosiaalinen media on käytännössä ollut ajantasaisin julkinen tietolähde hankkeiden toteutumisen tilanteesta, koska hankkeiden seurantasivujen tiedoissa ja päivityksissä on ollut puutteita, kuten luvussa 2.1.7 esitettiin. Koska

¹⁵⁰ Kaupunkiympäristön toimialan vuorovaikutussuunnittelijan vastaus sähköpostitiedusteluun 30.10.2020; Arviointikäynti KYMP toimialalle; Hankkeiden vastuuhenkilöiltä saadut vastaukset tiedustelupyyntöön 9.9.-1.10.2020.

¹⁵¹ Kaupunkiympäristön toimialan vuorovaikutussuunnittelijan vastaus sähköpostitiedusteluun 30.10.2020.

¹⁵² Hankevastaavien tiedusteluvastaukset

¹⁵³ Kaupunkiympäristön toimialan vuorovaikutussuunnittelijan vastaus sähköpostitiedusteluun 30.10.2020, Arviointikäynti KYMP toimialalle.

¹⁵⁴ Kaupunkiympäristön toimialan vuorovaikutussuunnittelijan vastaus sähköpostitiedusteluun 30.10.2020.

¹⁵⁵ Arvioinnissa tehdyt havainnot kaupunkiympäristön toimialan Twitter-tililtä (@HelsinkiKymp) 1.3.-4.11.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

viestinnässä aiheet valittiin sen perusteella, mistä hankkeista oli kerrottavana jotakin konkreettista, joidenkin hitaammin edistyneiden hankkeiden tilanteesta oli kuitenkin syyskuun 2020 arviointihavaintojen perusteella vaikea saada ajantasaista julkista tietoa mistään.¹⁵⁶

Toimialalla osallistuvan budjetoinnin viestinnästä vastanneen asiantuntijan mukaan suurimmat kehityskohteet hankkeiden toteuttamisesta viestimisessä liittyivät viestinnän aikatauluttamiseen, ennakointiin sekä hankkeiden suureen määrään. Sosiaalisessa mediassa oli pääsääntöisesti tilaa hankkeista viestimiselle vain 1–2 kertaa viikossa, kun hankkeita oli 29. Siksi joistakin hankkeista viestiminen saattoi viivästyä suunniteltua pidemmälle. Haasteena oli myös se, että hitaasti edistyneistä hankkeista oli vaikea viestiä kiinnostavalla tavalla. Lisäksi viestintä ei ole aina saanut tarvittavia tietoja hankkeiden toteutuksen aikatauluista hankkeiden toteuttamisesta vastaavilta henkilöiltä.¹⁵⁷

Koronapandemialla on ollut vaikutuksia viestinnän toteuttamiselle. Viestintää on jouduttu toteuttamaan suunniteltua lyhyemmällä aikajänteellä. Ongelmaksi muodostui myös se, että aikaisemmin suunnitellut viestintäsuunnitelmat peruuntuivat koronapandemiatilanteen vuoksi. Pandemiatilanne muutti hankkeiden aikatauluja, esimerkiksi suunnitellun vuorovaikutustilaisuuden peruuntumisen takia. Tällaisia peruuntuneita tilaisuuksia olivat erityisesti hankkeiden toteutumisen kunniaksi suunnitellut juhlat, joista oli tarkoitus viestiä. Toimialan osallistuvan budjetoinnin viestinnästä vastaava henkilö oli tällaisissa tapauksissa suunnitellut korvaavaa viestintää yhdessä hankkeiden vastuuhenkilöiden kanssa.¹⁵⁸

Vuorovaikutussuunnittelija nosti omiksi kehityskohteiksi erityisesti yhteistyön stadiluotsien ja hankkeiden vastuuhenkilöiden kanssa. Hankkeiden vastuuhenkilöiden kanssa vuorovaikutus ja yhteydenpito on jäänyt hänen mukaansa liian vähäiseksi. Yhteydenpito on tällä hetkellä perustunut viestinnän vastuulle. Stadiluotsien kanssa kehittämisen varaa osapuolien välisessä yhteistyössä olisi vuorovaikutuksen säännöllisyydessä. Alkuperäisiin suunnitelmiin sisältyi muun muassa videoiden tekeminen, mitkä oli tarkoitus toteuttaa yhteistyössä kanslian ja stadiluotsien kanssa. Tästä suunnitelmasta on kuitenkin jouduttu luopumaan ja viestintää on pääsääntöisesti hoitanut vain yksi henkilö.¹⁵⁹

¹⁵⁶ Arvioinnissa tehty havainnot kaupunkiympäristön toimialan Twitter-tililtä (@HelsinkiKymp) 1.3.-4.11.2020; OmaStadi hankeseurantasivuilta arvioinnissa tehty havainnot. <https://omastadi.hel.fi/process/osbu-2019/f/173/>, luettu 28.9.2020.

¹⁵⁷ Kaupunkiympäristön toimialan vuorovaikutussuunnittelijan vastaus sähköpostitiedusteluun 30.10.2020.

¹⁵⁸ Kaupunkiympäristön toimialan vuorovaikutussuunnittelijan vastaus sähköpostitiedusteluun 30.10.2020.

¹⁵⁹ Kaupunkiympäristön toimialan vuorovaikutussuunnittelijan vastaus sähköpostitiedusteluun 30.10.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (JulKL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Viestinnän kehityskohteena voisi jatkossa olla myös viestinnän kohdentaminen muihin kielisiin vähemmistöihin. Toimialalta saadun tiedon mukaan viestintää on toteutettu pääsääntöisesti ainoastaan suomeksi. Tämä johtuu siitä, että kaupunkiympäristön toimialan viestintää tehdään pääasiassa vain suomen kielellä.¹⁶⁰

¹⁶⁰ Kaupunkiympäristön toimialan vuorovaikutussuunnittelijan vastaus sähköpostitiedusteluun 30.10.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (JulkL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

3 JOHTOPÄÄTÖKSET

Arvioinnin pääkysymyksenä oli, onko kaupunkiympäristön toimiala toteuttanut osallistuvaa budjetointia lainsäädännön ja kaupungin linjausten mukaisesti. Toimiala on toteuttanut osallistuvaa budjetointia kuntalain 22 § mukaisesti, koska kaupunkilaisille on tarjottu monipuolisia ja vaikuttavia osallistumisen mahdollisuuksia. Toteuttaminen on ollut myös pääosin kaupungin linjausten mukaista, lukuun ottamatta muutaman hankkeen aikataulun ja budjetin ylittymistä. Kaupungin linjauksista poiketen eri kaupunkilaisryhmiä ei pyritty laajasti osallistamaan toteuttamisvaiheessa, vaan lähinnä hankkeita ideoineita kaupunkilaisia.

Toimiala on pääosin onnistunut toimeenpanemaan toteutetut ja käynnissä olevat osallistuvan budjetoinnin hankkeet kaupungin linjausten mukaisesti. Toteuttamisprosessi on edennyt kokonaisuudessaan hyvin ottaen huomioon toimialan toimintaan kohdistuneiden hankkeiden suuren määrän, kireän aikataulun, käytettävissä olleet henkilöresurssit sekä kaupunkilaisten alustavien suunnitelmien keskeneräisyyden ja toteutuksen aikana vallinneen koronapandemiatilanteen. Muutama hanke siirtyi kaupungin tavoitteena olleen osallistuvan budjetoinnin aikatauluista poiketen toteutettavaksi vuodelle 2021. Toimiala on seurannut osallistuvan budjetoinnin hankkeita eri tasoissa ohjausryhmissä ja seurantaa ovat toteuttaneet myös osallistuvan budjetoinnin projektikoordinaattorit. Toimialan näkemyksen mukaan osallistuvan budjetoinnin toimintamallissa olisi kehitettävää siinä, miten mallissa huomioidaan sekä kaupunkiyhteisestä osallisuusrahastosta että toimialan budjetista maksettavat kustannukset.

Kaupunkiympäristön toimiala on osallistanut kaupunkilaisia osallistuvan budjetoinnin toteutusvaiheessa, mutta osallistaminen on koskenut hyvin kapeaa ryhmää. Toteutukseen edenneitä suunnitelmia ideoineet kaupunkilaiset ovat halutessaan pystyneet osallistumaan hankkeiden toteuttamiseen ja ne heistä, jotka ovat osallistuneet starttiraksa-tapahtumiin, ovat olleet enimmäkseen tyytyväisiä.

Toimiala ei kuitenkaan pääsääntöisesti ole pyrkinyt osallistamaan muita kuin suunnitelmia ideoineita kaupunkilaisia, koska osallistuvan budjetoinnin toimeenpano on työllistänyt merkittävästi toimialan hankkeiden vastuuhenkilöitä ja asiantuntijoita. Kuitenkin joissakin yksittäisissä hankkeissa oli hieman muidenkin kaupunkilaisten osallistamista, esimerkiksi verkkoäänestys. Koronapandemia on lisäksi vaikuttanut kaupunkilaisten osallistamisen toteuttamiseen niin, että yhteissuunnittelu sekä vuorovaikutus on osassa hankkeissa perustunut ainoastaan sähköpostin välityksellä käytäviin keskusteluihin.

Kaupunkilaisten osallistamisen arviointikriteerinä oli myös se, että kaupunkiympäristön toimiala on tehnyt toimenpiteitä toiminnan läpinäkyvyyden ja avoimen tiedon määrän kasvattamiseksi. OmaStadi-verkkosivustolla olleiden hankkeiden seurantasivujen tarkoituksena oli viestiä hankkeiden toteuttamisesta kaupunkilaisille. Koska toimialan sisäistä hankkeiden seurantaa dokumentoitiin

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkisen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

pitkään hyvin yleisellä tasolla, lähinnä ohjausryhmien pöytäkirjoissa, OmaStadi-seurantisivut toimivat pitkään toimialan hankkeiden tarkemman toteutuksen ainoana seuranta-alustana. Koska kireiden henkilö- ja aikaresurssien vuoksi toimiala keskittyi itselleen asettamiensa tavoitteiden mukaisesti hankkeiden toteuttamiseen aikataulussa, hankkeiden aikataulujen ja budjetin seurannan läpinäkyväksi tekeminen esimerkiksi seurantisivujen avulla jäi puutteelliseksi. Sivuilla on ollut jatkuvasti epäselvää tai vanhentunutta tietoa hankkeiden edistymisestä.

Kaupunkiympäristön toimialan vastuustadiluotsit ovat auttaneet kaupunkilaisia osallistuvan budjetoinnin toteuttamisessa. He ovat tehneet yhteistyötä niin kaupunkiympäristön toimialan eri asiantuntijoiden kanssa kuin myös prosessiin osallistuneiden kaupunkilaisten kanssa ja siten vastuustadiluotsit ovat toimineet eri toimijoiden välisenä yhdistävänä tekijänä osallistuvan budjetoinnin prosessissa. Stadiluotsien järjestämä starttiraksatapahtuma turvasi äänestyksen voittaneita suunnitelmia ideoineiden kaupunkilaisten osallisuuden toteutusvaiheessa. Kaupunkilaiset pääsivät tapahtumissa kehittämään suunnitelmia ja käymään keskustelua eri asiantuntijoiden kanssa hankkeiden toteuttamisesta. Stadiluotsien tekemän palautekyselyn mukaan valtaosa tapahtumiin osallistuneista kaupunkilaisista oli erittäin tyytyväisiä tapahtumien järjestämiseen eli tilaisuuksia voidaan pitää onnistuneina. Kaupunkiympäristön toimialan toteuttama osallistuvan budjetoinnin prosessiin liittyvä kaupunkilaisten osallistaminen ja vuorovaikutus keskittyivät starttiraksoja lukuun ottamatta osallistuvan budjetoinnin prosessin aikaisempiin vaiheisiin.

Kaupunkiympäristön toimiala ei ole tehnyt toimenpiteitä vähemmän aktiivisten ryhmien tavoittamiseksi osallistuvan budjetoinnin toteutusvaiheessa. Näiltä osin kaupunkilaisten osallistaminen hankkeiden toteutukseen ei ollut Helsingin kaupungin osallistuvan budjetoinnin toteuttamisperiaatteiden mukaista, kun periaatteita tulkitaan siten, että kaikkien väestöryhmien yhdenvertaisen osallistumisen mahdollistaviin toimintatapoihin ja tukeen olisi pitänyt kiinnittää huomiota kaikissa osallistuvan budjetoinnin vaiheissa, myös toteuttamisvaiheessa.

Osallistuvan budjetoinnin ensimmäisen kierroksen hankkeiden toteuttamisen tiukka aikataulu ei tarjonnut ylimää räisiä mahdollisuuksia osallistaa vähemmän aktiivisia ryhmiä mukaan toteuttamisprosessiin. Tavoitteet hankkeiden nopeasta etenemisestä ja kaupunkilaisten laajamittaisesta osallistamisesta toteuttamisvaiheessa olivat keskenään ristiriitaisia, koska osallistuminen on vie aikaa. Hankkeiden toteuttamiseen pystyivät osallistumaan ainoastaan suunnitelman tehneet kaupunkilaiset ja heidän tukiverkostonsa. Hankkeista viestittiin pääosin sosiaalisessa mediassa, joten esimerkiksi digitaalisten välineiden tai taitojen puute esti saamasta tietoa hankkeiden etenemisestä. Toimiala viestii normaaleissa prosesseissaan pääasiallisesti vain suomeksi ja tästä syystä myöskään osallistuvasta budjetoinnista ei viestitty muilla kielillä, jolloin vieraskieliset eivät saaneet tietoa hankkeista. Puutteet hankeseurannan läpinäkyvyydessä vaikuttivat siten, että viestintään oli vaikea saada viimeisimpiä tietoja hankkeiden toteuttamistilanteista. Tämä hankaloitti viestinnän toteuttamista käytännössä. Osallistuvan budjetoinnin toteutusvaiheen viestintää ja osallistamista vaikeutti

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (JulKL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

myös koronapandemiatilanne, koska suunniteltuja tilaisuuksia, esimerkiksi hankkeiden valmistumisjuhlia ei voitu järjestää.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

LÄHTEET**Arviointikäynnit, haastattelut ja kyselyt**

Kaupunkiympäristön toimialan osallistavan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon asiantuntijoiden haastattelu 21.8.2020

Tarkastuslautakunnan 1. toimikunnan arviointikäynti kaupunkiympäristön toimialalle 23.10.2020.

Sähköpostitiedustelut ja kirjalliset vastaukset

Kaupunkiympäristön toimialan projektipäällikön vastaus sähköpostitiedusteluun 15.1.2021.

Kaupunkiympäristön toimialan osallistavan budjetoinnin hankkeiden toimeenpanon asiantuntijoiden kommentit muistiolounnokseen 13.1.2021.

Kaupunginkanslian osallisuus- ja neuvontayksikön alueosallisuuspäällikön kommentit muistiolounnokseen 12.1.2021.

Kaupunkiympäristön toimialan vuorovaikutussuunnittelijan kommentit muistiolounnokseen 7.1.2021.

Stadiluotsien kommentit muistiolounnokseen 14.12.2020

Kaupunkiympäristön toimialan projektipäällikön vastaus sähköpostitiedusteluun 13.11.2020.

Kaupunkiympäristön toimialan vuorovaikutussuunnittelijan vastaus sähköpostitiedusteluun 30.10.2020.

Kaupunginkanslian osallisuus- ja neuvontayksikön projektipäällikön vastaus sähköpostiviestiin 8.10.2020.

Kaupunginkanslian osallisuus- ja neuvontayksikön alueosallisuuspäällikön vastaus sähköpostiviestiin 7.10.2020.

Hankkeiden vastuuhenkilöiltä saadut vastaukset tiedustelupyyntöön 9.9.– 1.10.2020.

Stadiluotsien vastaukset tiedustelupyynnön tarkentaviin kysymyksiin 21.9.2020.

Stadiluotsien vastaus tiedustelupyyntöön 8.9.2020.

Kaupunkiympäristön toimialan projektipäällikön vastaus sähköpostitiedusteluun 6.7.2020.

Kaupunkiympäristön toimialan projektipäällikön vastaus sähköpostiviestiin 1.7.2020.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (JulKL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Kaupunginkanslian osallisuus- ja neuvontayksikön alueosallisuuspäällikön vastaus sähköpostiviestiin 21.8.2020.

Muut lähteet:

Helsingin kaupungin talousarvio 2020.

Helsingin kaupungin osallistuvan budjetoinnin väliarviointi, OmaStadi 2018–2019.

Kaupunkilaisten äännet osallistuvassa budjetoinnissa, Helsingin kaupungin osallistuvan budjetoinnin äänestys 2019.

Kuntalaki 410/2015.

Laulainen, P. 2019. OmaStadista MeidänStadiin – tutkimus Helsingin kaupungin osallistuvan budjetoinnin ensimmäisestä vuodesta ja ehdotuksia mallin jatkokehittämiseen. Taiteen maisterin opinnäyte, Aalto-yliopisto, Taiteen ja suunnittelun korkeakoulu.

Maailman toimivin kaupunki. Helsingin kaupunkistrategia 2017–2021.

Osallistuva budjetointi kunnissa ja maakunnissa. Kuntaliitto 2017.

Osallisuutta parhaimmillaan? Helsingin osallistuvan budjetoinnin tapahtumat osallisuuden kokemuksen vahvistajana, Barbato ja Sarpo, 4/2020.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

LIITTEET

Liitteet esitetään numeroidusti omilla sivuillaan.

Liite 1 Arvioinnin toteuttamissuunnitelma

Arviointiaihe		
Osallistuvan budjetoinnin toteutuminen kaupunkiympäristön toimialalla		
Suunnitelman laatija Kalle Puttonen ja Aija Kaartinen		Pvm 20.5.2020
Arvioinnin ohjausryhmä 1. toimikunta		
Aloittamisaika 06/2019	Valmistumisaika 1/2021	Vastaava valmistelija, muut valmistelijat Kalle Puttonen ja Aija Kaartinen
Arviointiaiheen tausta		
Kaupunkistrategian mukaan Helsinki vahvistaa asemaansa osallisuuden ja avoimuuden kansainvälisenä edelläkävijänä. Tavoitteena on, että asukkaat ja yritykset luottavat kaupungin toimintaan, että heidän todellinen vaikutuksensa toimintaan vahvistuu ja että modernit osallisuuskäytännöt parantavat väestöryhmien välistä ymmärrystä, yhdenvertaisuutta ja palvelujen laatua. Strategian mukaan kaupunki edesauttaa dialogia sekä aktivoi heikommassa asemassa olevia osallistumaan. Asiakas on aina osallinen omassa palvelussaan. Helsingin kaupungin toimintaa velvoittaa lisäksi kuntalain 22 §, jonka mukaan kunnan asukkailla ja palveluiden käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan.¹⁶¹ Osallisuus- ja vuorovaikutusmallin lähtökohtana toimivat osallisuuden periaatteet. Ne on määritelty hallintosäännössä, joka vahvistettiin kaupunginvaltuustossa 16.11.2016 § 291. Osallisuuden periaatteiden mukaan hyödynnetään yksilöiden ja yhteisöjen osaamista ja asiantuntijuutta, mahdollistetaan omaehtoinen toiminta ja luodaan yhdenvertaiset osallistumisen mahdollisuudet kaupunkilaisille. Helsingin kaupungin ja kaupunkiympäristön toimialan osallisuussuunnitelmien tavoitteena on lisätä kuntalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa toimialan ja kaupungin toimintaan.¹⁶² Osallisuus- ja vuorovaikutusmalliin kuuluu kymmenen erilaista tapaa kaupunkilaisille, yrityksille ja yhteisöille osallistua ja vaikuttaa kaupungin toimintaan. Nämä ovat alueellinen osallisuus, osallistuva budjetointi, toimialojen osallisuustyö, vapaaehtoistoiminta, kaupungin tilojen käytön avaaminen, avoin data, vaikuttajatoimielimet, aloitteet ja palautteet sekä digitaalinen osallisuus. Mallin osa-alueiden toteutumisesta on laadittu väliraportti vuonna 2019.		

¹⁶¹ Maailman toimivin kaupunki. Helsingin kaupunkistrategia 2017–2021, 5; Kuntalaki 410/2015, 22 §.

¹⁶² Helsingin kaupungin hallintosääntö 16.11.2016 (viimeisin päiväys 26.3.2020); Kaupunkiympäristölautakunta 4.12.2020 § 628 liite, Osallisuussuunnitelma 2019-2021 Kaupunkiympäristö; Helsingin osallisuusmalli yleisesitys 2018. Saatu Helmi-intranetistä.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (JulkL 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Toimialalautakunnat hyväksyivät osallisuus- ja vuorovaikutusmalliin perustuvat omat osallisuussuunnitelmansa vuoden 2018 lopussa. Keväällä 2019 toimialat valmistelivat osallisuussuunnitelmien toimeenpanoa. Toimialat raportoivat suunnitelmien toimeenpanon etenemisestä toimialalautakunnalle vuosittain.¹⁶³

Kaupunkiympäristön toimialan osallisuussuunnitelma vuosille 2019–2021 on laadittu ja vahvistettu kaupunkiympäristönlautakunnassa 4.12.2018 § 34. Osallisuussuunnitelma pitää sisällään kuusi eri kokonaisuutta. Osallisuussuunnitelman kokonaisuudet ovat:

- Kaupunkilaisten tiedon ja osaamisen hyödyntäminen
- Yhdenvertainen kaupunkilaisten osallisuus
- Alueellinen vaikuttaminen
- Kaupunkilaisten omaehtoinen toiminta
- Asioinnin asiakaskeksisyys
- Osallisuutta tukevat rakenteet¹⁶⁴

Kaupunkiympäristön osallisuussuunnitelmassa 2019–2021 käydään edellä mainitut kohdat tarkemmin kokonaisuuksittain läpi. Kaupunkiympäristön osallisuuden kärkihankkeisiin kuuluvat hiilineutraali Helsinki ja osallistuva budjetointi.

Arvioinnin tarkoituksena on selvittää, miten kaupunkiympäristön toimialan kärkihanke osallistuvan budjetoinnin toteuttaminen on onnistunut. Kärkihanke on osallisuuden toteuttamisen kannalta toimialan tärkeimpiä, ja sen tarkoituksena on mennä palvelukokonaisuuksien läpi ja koskettaa koko toimialaa.¹⁶⁵

Kaupunkiympäristön toimialan talousarviossa mainitaan, että strategiaohjelman mukaisesti osallisuuden ja vuorovaikutuksen rooli kasvaa asiantuntijatyössä. Talousarviossa nostetaan esille, että uutena osallistumistapana toteutetaan vuosittain osallistuvan budjetoinnin kokonaisuus, joka edellyttää uusien, toimintasuunnitelman ulkopuolta tulevien hankkeiden nopeaa ja ketterää koordinoitua, suunnittelua ja toteuttamista.¹⁶⁶

Osallistuvan budjetoinnin tavoitteena on lisätä valmistelun ja päätöksenteon avoimuutta sekä vuorovaikutusta kaupunkilaisten, viranomaisten ja päättäjien välillä ottamalla kaupungin asukkaat mukaan julkisen talouden suunnitteluun. Kaupunkilaiset pääsivät osallistumaan ja vaikuttamaan osallistuvan budjetoinnin toteuttamiseen OmaStadi-palvelun kautta.¹⁶⁷

¹⁶³ Osallisuus- ja vuorovaikutusmallin väliarviointiraportti, 2019.

¹⁶⁴ Kaupunkiympäristönlautakunta 4.12.2020 § 628 liite, Osallisuussuunnitelma 2019-2021 Kaupunkiympäristö.

¹⁶⁵ Kaupunkiympäristönlautakunta 4.12.2020 § 628 liite, Kaupunkiympäristön osallisuussuunnitelma 2019 – 2021

¹⁶⁶ Talousarvio kaupunkiympäristön toimiala, 197.

¹⁶⁷ Kaupunkilaisten äänet osallistuvassa budjetoinnissa, Helsingin kaupungin osallistuvan budjetoinnin äänestys 2019.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

Helsingissä toteutettiin osallistuvan budjetoinnin toteuttaminen ensimmäistä kertaa vuonna 2019. Helsingin kaupunki kohdensi noin 4,5 miljoonaa euroa kaupunkilaisten ideoiden toteuttamiseen. Helsingin kaupunkilaiset saivat tehdä ehdotuksia toteutettavista ideoista ja eniten kannatusta saadut ideat toteutettiin. Lopulliseen äänestykseen valmistui 297 hanke-suunnitelmaa, joista 44 toteutetaan.¹⁶⁸

Tuloksellisuusnäkökulmat

Arvioinnissa taloudellisuutta tarkastellaan sen osalta, onko toimiala pysynyt osallistuvan budjetoinnin hankesuunnitelmien määrärahoissa. Kaupunkiympäristön toimialan osallisuussuunnitelmassa on lisäksi osallisuutta mittaavia mittareita.

Arviointi koko kunnan toiminnan laajuudessa

Arviointi kohdistuu kaupunkiympäristön toimialaan. Osallistuvan budjetoinnin toteuttamisessa kuntalaisia ovat auttaneet stadiluotsit, jotka kuuluvat kaupunginkanslian (viestintä-osaston osallisuus ja neuvonta -yksikkö) alaiseen toimintaan. Hankkeiden toteuttamisessa voi olla mukana myös kaupungin tytäryhteisöjä.

Aiheeseen liittyvien suositusten jälkiseuranta

Osallisuuteen liittyviä suosituksia ei ole annettu viime vuosina.

Arviointikysymykset ja -aineisto

Arvioinnin pääkysymys:

Onko kaupunkiympäristön toimiala toteuttanut osallistuvaa budjetointia lainsäädännön ja kaupungin linjausten mukaisesti?

Osakysymykset:

1. Onko kaupunkiympäristön toimiala toimeenpannut käynnissä olevat ja toteutetut osallistuvan budjetoinnin hankkeet lainsäädännön ja kaupungin linjausten mukaisesti?
2. Onko kaupunkiympäristön toimiala osallistanut kuntalaisia osallistuvan budjetoinnin toteuttamisvaiheessa?
3. Ovatko stadiluotsit auttaneet kuntalaisia osallistuvan budjetoinnin toteuttamisessa?
4. Onko kaupunkiympäristön toimiala tehnyt toimenpiteitä, jotta myös vähemmän aktiiviset ryhmät saadaan mukaan toimintaan?

Ensimmäisen osakysymyksen kriteerinä on se, että toimiala seuraa osallistuvan budjetoinnin hankkeiden etenemistä ja että toimialalla on riittävät resurssit osallistuvan budjetoinnin hankkeiden toteuttamiseen ja seurataan.

Toisen osakysymyksen kriteerinä on se, että kuntalaisilla on ollut mahdollisuudet osallistua osallistuvan budjetoinnin toteuttamisvaiheeseen, ja että he ovat olleet tyytyväisiä mahdollisuuksiin osallistua. Kriteerinä on myös, että kaupunkiympäristön toimiala on tehnyt toimenpiteitä toiminnan läpinäkyvyyden ja avoimen tiedon määrään kasvattamiseksi ja kehittänyt

¹⁶⁸ Kaupunkilaisten äänet osallistuvassa budjetoinnissa, Helsingin kaupungin osallistuvan budjetoinnin äänestys 2019.

ARVIOINTIMUISTIO 8.2.2021

Julkinen tarkastuslautakunnan annettua arviointikertomuksen vuodelta 2020 (Julkl 6 § 1 mom 6 ja 8 kohdat)

toimintakulttuuria on osallisuuden parantamiseksi. Osallistuvan budjetoinnin hankkeiden toteutuksien yksityiskohtainen suunnitteluvastuu on toimialalla mutta toteutusvaiheessa arvioidaan budjettiehdotuksien tekijöiden ja muiden kuntalaisten mahdollisuudet osallistua toteutukseen.

Kolmannen osakysymyksen kriteerinä on se, että stadiluotsit ovat tavoittaneet kuntalaisia osallistuvan budjetoinnin toteuttamisessa. Kuntalaiset ovat löytäneet stadiluotsien tilaisuuksiin ja ne ovat onnistuneesti järjestettyjä. Stadiluotsit tuntevat, että he pystyvät auttamaan kuntalaisia omalla toiminnallaan.

Neljännän osakysymyksen kriteerinä on, että toimiala on löytänyt keinoja vähemmän aktiivisten kaupunkilaisten osallisuuden parantamiseksi. Toimiala seuraa miten osallisuuden luottamus on kehittynyt ja viestinnässä otetaan huomioon eri väestöryhmät.

Arvioinnin aineistona käytetään asiakirjoja, esimerkiksi hankeseurannan raportit tai muut seurantatiedot, mahdollista tilastotietoa hankkeiden toteuttamiseen osallistuneiden kuntalaisten määristä, sekä asiantuntijoiden haastatteluja ja osallistamista koskevaa asiakaspaletta, mikäli saatavissa. Lisäksi stadiluotsien toiminnasta ja kokemuksista kuntalaisten osallistamisessa hankitaan tietoa haastatteluilla tai tiedustelulla stadiluotseilta ja toimialalta.

Rajaukset

Arvioinnin kohteena on vain kaupunkiympäristön toimiala. Muut toimialat rajataan pois tarkastelusta. Keskushallinnon alaisia liikelaitoksia ja kaupungin tytäryhteisöjä saattaa olla mukana osallistuvan budjetoinnin hankkeissa. Näitä tarkastellaan niiltä osin kuin niistä saadaan tietoja kaupunkiympäristön toimialan aineistoista.